

Høyre om?

- *Om endringer i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005*

Elisabeth Sæther

Masteroppgave i statsvitenskap, institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2011

Høyre om?

- Om endringer i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005

Elisabeth Sæther

Antall ord: 27 246

© Elisabeth Sæther

2011

Høyre om?

Elisabeth Sæther

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

Sammendrag

I 2005 gikk Høyre på et historisk valgnederlag. Denne oppgaven handler om hvorvidt partiet har endret seg som følge av katastrofevalget i 2005, og hva som har vært drivkreftene og barrierene for disse endringene. I tiden etter valget i 2005 ble etter hvert den rådende fortolkningen innad i Høyre at partiet hadde tapt valget fordi de framsto som et kynisk kalkulatorparti som ville ”spare velgerne til fant”. Partiet har som følge av valgnederlaget i 2005 ønsket å favne bredere og satset på flere politiske tema som venstresiden tradisjonelt har hatt sakseierskap til.

Høyre har gjennomført flere tiltak for å bli en sterkere medlemsorganisasjon, og har som følge av valgnederlaget i 2005 prioritert et kampanjearbeid ledet fra Høyres hovedkontor og satset på økt grad av involvering av partiorganisasjonen i arbeid med politikkutvikling. Partiet har også utviklet et nytt medlemsblad for alle partimedlemmene. Det har ikke skjedd strukturelle endringer i partiorganisasjonen og nye organisatoriske tiltak representerer derfor ikke fundamentale endringer av partiet. Det skyldes blant annet at Høyre er en veletablert partiorganisasjon som i stor grad styres av normer og stivhengighet knyttet til organisering som er vanskelig å bryte ut av. Endring i politisk strategi som følge av valgnederlaget i 2005 bærer imidlertid preg av å være en endring hvor Høyre brøt med tidligere normer i partiet, ved at Høyre i 2008 åpnet for et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet. Beslutningen kan sees i sammenheng med ønsket om å inngå i et troverdig regjeringalternativ, og viser hvordan valgsjokket i Høyre førte til at de brøt med tidligere oppfatninger i partiet om hvilke partier de kunne samarbeide med i regjering.

Høyre sitt endringsmønster etter valgnederlaget har fellestrekk med lignende situasjoner hos andre politiske partier. Mens de norske partiene på tross av flere valgnederlag har bevart sin organisasjonsstruktur de siste førti årene, ser vi andre eksempler på at partier har endret sin oppfatning i spørsmål knyttet til regjeringsskoalisjon i etterkant av store valgnederlag. Arbeiderpartiet (Ap) henvendte seg til Sosialistiske Venstreparti (SV) og Senterpartiet (Sp) for å drøfte et potensielt regjeringssamarbeid først etter det katastrofale valget i 2001. På samme måte åpnet de sosialdemokratiske partiene i både Danmark og Sverige opp for regjeringssamarbeid med andre partier først etter dramatiske fall i velgermassen. For å kunne konkludere ytterligere trengs det videre forskningsinnsats på feltet.

Forord

Valg av oppgavens tema startet med en interesse for tempopolitikken som utspiller seg gjennom en valgkamp. Veien derfra til å finne fram til oppgavens problemstilling var lang, og hadde ikke endt opp i en masteroppgave hvis det ikke hadde vært for gode råd fra Solveig Firing Lunde, i tillegg til Rune Karlsen ved Institutt for statsvitenskap ved UiO. Tusen takk for hjelpen ut av startgropa og konstruktive tilbakemeldinger underveis i skriveprosessen.

Arbeidet med oppgaven har vært gjennomført med bistand fra ansatte og tillitsvalgte i Høyre som har stilt seg disponible til intervju, og i den forbindelse vil jeg særlig rette en stor takk til Rune Aale Hansen og Sigbjørn Aanes for hjelp underveis.

Arbeidsprosessen mot levering av masteroppgaven har for meg vært en svært lystbetont og lærerik opplevelse. For dette er jeg min veileder, Jo Saglie ved Institutt for samfunnsforskning stor takk skyldig for stabile leveranser av gode råd og konstruktive innspill, - og for å ha overgått en hver forventning jeg i forkant hadde om nytteverdien av faglig veiledning.

Jeg vil også takke Christoffer Vestli, Sara Underdal Mjelva og Andrea Mandt for nyttige studiekollokvier og hyggelig samvær på Blindern, og Anders Ravik Jupskås ved Institutt for statsvitenskap ved UiO for verdifulle innspill underveis.

Til slutt vil jeg takke Ingeborg Gjørum, Anders Haug Larsen og Gøril Louise Andreassen for støttende ord underveis og hjelp i innspurten.

Elisabeth Sæther

Oslo, 16. mai 2011.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Høyres valgnederlag i 2005	1
1.2	Problemstillingen	1
1.3	Politiske partier og endring	2
1.4	Endring på kort og på lang sikt	4
1.5	Fastlåste institusjoner eller rasjonelle aktører?	4
1.6	Oppgavens disposisjon	6
2	Begrepsavklaring og teoretisk utgangspunkt	7
2.1	Teoretisk utgangspunkt for oppgaven	7
2.1.1	Begrepsavklaring: Definisjon av endring	7
2.1.2	Begrepsavklaring: Hva er et eksternt sjokk?	8
2.2	Teori om langsiktig endring i partiene	10
2.2.1	Partimodellene: Fra kader til kartellparti	10
2.2.2	Nettverkspartiet	12
2.3	Ulike teorier for ulike typer endringer?	12
2.4	Hvorfor endres ikke partier ytterligere?	16
2.5	Tidligere relevant forskning	18
2.6	Presentasjon av underproblemstillingene	19
2.7	Verktøy for analyse av data	20
3	Metode og behandling av data	24
3.1	Valg av casestudie som metode	24
3.1.1	Årsakssammenheng mellom valgnederlag og endring i Høyre	24
3.1.2	Vurdering av funn langs indikatorene	25
3.2	Datainnsamling	25
3.2.1	Intervjuobjektene	26
3.2.2	Bruk av innsamlet data i oppgaven	29
3.2.3	Ytterligere drøfting om validitet og reliabilitet for data benyttet i oppgaven	32
4	Høyre og stortingsvalget i 2005	35
4.1	Høyres historikk og organisering	35

4.1.1	Organisering av partiorganisasjonen i dag	35
4.1.2	Høyres historikk	36
4.1.3	Tidligere valgnederlag og reorganisering	37
4.1.4	Stortingsvalget i 2005	38
4.1.5	Organisasjons- og strukturutvalget.....	39
4.2	Vurdering av utviklingen i Høyre etter 2005-valget	39
4.2.1	Endring i politisk innhold og strategi som følge av valgnederlaget i 2005	39
4.2.2	Nye initiativ i Høyres partiorganisasjon etter valget i 2005	47
4.2.3	Endring av intern maktdistribusjon i partiet og regler for representasjon av ulike grupper internt i partiet	49
4.2.4	Endring av partiorganisasjonens prioritering og fokus på partimedlemmene	52
4.2.5	Oppsummering av indikatorer sett i sammenheng med utfall	54
5	Drøfting og konklusjon	57
5.1	Endringer i Høyre.....	57
5.1.1	Fortolkning av valgresultatet er avgjørende for endring	59
5.2	Hvorfor endres ikke Høyre ytterligere?.....	60
5.2.1	Konservering som følge av Høyres grunnsyn.....	60
5.2.2	Om intern oppfatning av Høyres kurs etter valget i 2005	62
5.2.3	Betydningen av Organisasjons- og strukturutvalget	62
5.2.4	Andre årsaker til at Høyre ikke har endret seg ytterligere.....	64
5.3	Implikasjoner for teori: Integreert teori for endring i partier	65
5.4	Angående partimodeller og endringer i Høyre	66
5.5	Avslutning.....	67
	Litteraturliste.....	69
	Vedlegg 1 Intervjuguide, nøkkelinformant	73
	Vedlegg 2 Intervjuguide, Organisasjons- og strukturutvalget.....	75
	Vedlegg 3 Intervjuobjekter	75
	Vedlegg 4 Spørreundersøkelse om uravstemninger	76

Figur 1. Graf over Høyres oppslutning ved stortingsvalg, 1885- 2009.....36

Tabell 1. Oversikt over ulike primærmål.....8

Tabell 2. Ulike teories tilnærming til endring i politiske partier.	14
Tabell 3. Ulike teories tilnærming til endring i politiske partier.	15
Tabell 4. Indikator for endring i politiske partier.	23
Tabell 5. Endring i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005.	54
Tabell 6. Spørreundersøkelse om uravstemninger i Høyre.....	76

1 Innledning

1.1 Høyres valgnederlag i 2005

I 2005 gjorde Høyre sitt dårligste stortingsvalg noensinne. Mens de rødgrønne partiene ble utpekt til seierherrer, ble Høyre møtt med avisoverskrifter som ”Høyre skjerner Erna etter katastrofevalg” og ”Den store nedturen” dagen etter stortingsvalget i 2005 (*Dagsavisen* 2005; *Dagbladet* 2005). Over en tredjedel av Høyres velgere fra 2001 hadde i 2005 gitt sin stemme til andre partier, og som følge av svak oppslutning mistet også Bondevik II-regjeringen taburettene til en rødgrønn flertallsregjering. Den nyvalgte partilederen Erna Solberg hadde fått en svært vanskelig start på sin lederkarriere, og både i media og innad i partiet startet spekulasjonene om hvilken framtid som Solberg og Høyre gikk i møte.

Tema for denne oppgaven er hvordan et politisk parti reagerer etter et slikt nederlag, og om det medfører endringer i partiet. Endringer i politiske partier har fått mye oppmerksomhet i statsvitenskapelig forskning. Dette er ikke så rart med tanke på at politiske partier i mange stater er en viktig del av det representative demokratiet. Partier har ofte en stor påvirkning på politikken som formes i nasjonalforsamling og regjering, fungerer som en viktig rekrutteringskanal og er et kampanjeapparat for politikere som stiller til valg.

1.2 Problemstillingen

De klassiske teoriene innenfor endring av partiene har ofte vært forankret i de lange linjene, som Rokkans skillelinjemodell eller Michels oligarkiets jernlov. Jeg har valgt å skrive om såkalt avgrenset endring i politiske partier; om hvordan partiene kan endres på kort sikt. Dette både fordi det å se på hvordan dynamikken internt i partier påvirker hvordan partiet endres er interessant i seg selv, og fordi tidligere forskning om temaet har gjort motstridene funn. Problemstillingen for denne masteroppgaven er:

I hvilken grad og på hvilken måte gjennomgikk Høyre en organisatorisk endring eller en endring i politisk innhold og strategi som reaksjon på det dårlige valgresultatet i 2005?

For å svare på problemstillingen vil jeg ta utgangspunkt i Harmel og Janda (1994) som i sin artikkel "An Integrated Theory of Party Goals and Party Change" som påpekte at det ikke utelukkende var sosioøkonomisk utvikling som var avgjørende for endring i partiene. Harmel og Janda (1994) framsatte i artikkelen en rekke hypoteser om hvordan et parti ble endret som følge av et samspill mellom intern og ekstern påvirkning. I etterkant har det blitt gjennomført både kvantitative og kvalitative studier for å teste ulike hypoteser. Harmel og Janda (1994) uttaler imidlertid at bakgrunnen for at slike hypoteser er særlig interessante å teste er at historien viser at partier er stabile institusjoner som vedvarer over tid. Samtidig søker de å legge et teoretisk grunnlag for hvordan endringer i politiske partier kan sees i sammenheng med partiets egne mål (Harmel og Janda 1994: 262).

1.3 Politiske partier og endring

Flere forskere har hevdet at partiorganisasjoner ofte er en seig institusjon preget av stivhet og normer som vanskeliggjør gjennomføring av store endringer (Allern 2010: 88-89, 92-93; Peters 1999: 29). Men når endringer først skjer, kan de alltid forklares med bakgrunn i større samfunnsendringer? Som nevnt tidligere i innledningen peker Harmel og Janda (1994) på at årsaken til brå, avgrensede endringer i partiene kan være en kombinasjon mellom intern og ekstern påvirkning, som for eksempel en forskyvning i intern maktbalanse, og et valgnederlag, men også en kombinasjon mellom disse.

Et eksempel på endring i et politisk parti som følge av skifte i intern maktbalanse er situasjonen for det britiske arbeiderpartiet Labour på slutten av 80-tallet som førte til at partiet på midten av 90-tallet posisjonerte seg som et langt mer sentrumsorientert parti. På slutten av 80-tallet slet Labour med manglende oppslutning, både i form av redusert medlemsmasse og dårlige valgresultater. Bakgrunnen for dette slik toppledelsen i partiet så det, var at folk så på Labour som fagforeningenes forlengede arm, og venstreaktivister som dominerte partiets medlemsmasse, skremte vekk potensielle sympatisører og bidro til at Labours politikk ble for venstreorientert for mange potensielle velgere. Bakgrunnen for at partiet i to omganger endret nominasjonsreglene for valg av leder i partiet til fordel for medlemmenes innflytelse på bekostning av fagforeningenes, var et ønske om å rekruttere flere medlemmer til en medlemsmasse som var preget av ekstreme aktivister på venstresida, og for å få oppslutning i partiet rundt en bredere politisk orientering. I 1994 ble Tony Blair valgt som ny leder for

Labour. I løpet av tre år fikk han partiet med på å orientere seg mer mot det politiske sentrum og lanserte "New Labour" (Scarrow 1996: 169).

Det finnes også flere eksempler på at partier har gjennomført endringer i etterkant av valgnederlag. I 2001 fikk det sittende regjeringspartiet Ap bare 24,3 prosent av velgeroppslutningen ved stortingsvalget. Oppslutningen var den dårligste siden 1924 og førte til at partiet mistet regjeringstaburettene (Aardal udatert). I forkant av 2005-valget offentliggjorde Arbeiderpartiet, SV og Sp at de ville stille til valg i en flertallskoalisjon. Dette representerte en historisk begivenhet fordi det styringsvante partiet utelukkende hadde regjert alene siden etterkrigstidens samlingsregjering opphørte. Hvis Arbeiderpartiet hadde beholdt regjeringsmakten i 2001 er det lite trolig at dette skiftet ville skjedd før 2005-valget. I 2009 gjorde Venstre et svært dårlig valg. Med 3,9 prosent av stemmene havnet partiet under sperregrensen og fikk dermed ikke noen utjevningsmandater. Fra å inneha 10 mandater i perioden 2005 til 2009, gikk kun 2 stortingsmandater til Venstre i 2009-valget (Aardal udatert). Daværende partileder Lars Sponheim mistet sitt mandat på Stortinget og annonserte allerede på valgnatten at han ville trekke seg som leder av Venstre.

Jeg har undersøkt om Høyres valgnederlag i 2005 genererte endringer i partiets organisasjon eller politiske strategi og innhold fram til i dag. Ved stortingsvalget i 2005 fikk partiet en oppslutning på 14,1 prosent. Dette utgjorde et fall på om lag en tredjedel av oppslutningen fra stortingsvalget i 2001, og utgjorde det dårligste valgresultatet for Høyre noensinne (Aardal udatert). Partiet mistet også regjeringsmakten som følge av valgnederlaget. Høyres partileder Erna Solberg ble valgt til ledervervet i 2004, og internt i partiet tok noen til orde for å fjerne den nye partilederen bare ett år etter at hun hadde blitt valgt av Høyres landsmøte. Den kraftige reaksjonen internt i partiet ble også synliggjort da partileder Erna Solberg stilte kabinettsspørsmål til partiet og velgerne under landsmøtet i 2006 da hun lovet å trekke seg som partileder om partiet ikke fikk økt oppslutning igjen ved det kommende kommunevalget (*Dagsavisen* 2006). På bakgrunn av det tydelige nederlaget til Høyre i 2005 er det rimelig å anta at valgresultatet utgjorde et eksternt sjokk for partiet, og at dette er et godt utgangspunkt for en studie som egner seg til å belyse oppgavens tema også på et mer overordnet nivå. Stortingsvalget i 2005 ligger også i nær fortid, hvilket jeg anser som i fordel for datainnsamlingen og kvaliteten på data.

1.4 Endring på kort og på lang sikt

Harmel (2002) skiller mellom ulike teorier for ulike typer endring i politiske partier. De tre endringene er livssyklusendringer, endringer på systemnivå og avgrensede endringer. Livssyklusendringer og endringer på systemnivå reflekterer større endringer som skjer over tid i politiske partier. Livssyklusendringer har bakgrunn i partiets egen livssyklus, som endringer som følge av at et parti går fra å være i tidlig startfase til å bli et etablert politisk parti. Systemnivåendringer representerer eksterne stimuli for endring i partier, som for eksempel tilpasning til ny teknologi, som TV eller internett. Alle partier innenfor samme samfunn får derfor lik stimuli for å endre seg. Den type endring som er mest relevant for denne oppgaven er såkalt avgrenset endring som kjennetegnes ved brå endringer som ikke nødvendigvis har sammenheng med en spesiell trend eller passer inn i en klynge av mindre endringer som samlet sett fører partiet inn på en bestemt kurs. En avgrenset endring skjer ofte brått og kan komme både som følge av ekstern og intern stimuli. Virkeligheten er imidlertid mer kompleks, og det kan i mange tilfeller ikke være vanntette skott mellom de ulike tilnærmingene til endring. For eksempel kan en avgrenset endring i realiteten inngå i et klyster av endringer som på sikt vil gjøre at partiet tilpasser seg en systemnivåtrend, som for eksempel lavere partitilhørighet hos velgerne (Harmel 2002).

Partimodeller er hyppig benyttet som idealtyper for å beskrive særtrekk og utviklingen i politiske partier på lang sikt. De mest velkjente er kanskje massepartiet, catch all-partiet og kartellpartiet. Idealtypene beskriver en medlemsorganisasjon med et sterkt sentralbyråkrati og en felles ideologi i massepartiet, et avideologisert og pragmatisk catch all-parti og et høyt profesjonalisert kartellparti som har svært tett tilknytning til statsforvaltningen og hvor organisasjonsbyråkratiet er svakt og organisasjonens mulighet til å kontrollere partiledelsen er liten (Krouwel 2006: 262-263). Selv om denne oppgaven setter fokus på endringer som finner sted på kort sikt vil jeg også ved å benytte partimodeller som målestokk vurdere hvorvidt Høyre som følge av endringer i kjølvannet av valgnederlaget i 2005 har beveget seg nærmere mot en av partimodellene.

1.5 Fastlåste institusjoner eller rasjonelle aktører?

Innen organisasjonsteori kan det settes opp to motstridende idealtyper når endring i institusjoner skal forklares; den rasjonelle og den tungt institusjonaliserte. Selvfølgelig er

bildet langt mer nyansert når vi kommer til virkeligheten, men i partiorganisasjonene finnes det klare spenninger mellom de to idealtypene. I motsetning til for eksempel institusjoner innen offentlig forvaltning må politiske partier jevnlig stille til valg. Oppslutningen ved valg vil for de aller fleste partier fungere som en indikator på om partiet har valgt riktig strategi for å nå sine mål. Valgresultat som indikator for måloppnåelse kan fungere som et incentiv for å foreta endringer i partiorganisasjonen og kan gi grunn til å anta at politiske partier i stor grad vil opptre som en rasjonell aktør.

Politiske partier kan også anses som institusjoner, og flere partiorganisasjoner er preget av lange tradisjoner og høy grad av institusjonalisering. I Norge har for eksempel de eldste partiene fastholdt sine partistrukturer siden 70-tallet, og partiene SV og Frp som i sin tid ble opprettet som en protest til de etablerte partiene har også over tid adoptert de samme strukturene (Svåsand 1994: 306). De etablerte partiene i Norge kjennetegnes ved å være demokratiske medlemsorganisasjoner med en hierarkisk oppbygning og et felles ideologisk grunnsyn. Sett i forhold til for eksempel de to store partiene i USA har de norske partiene en høy grad av institusjonalisering. Institusjonalisering som bevaringsmekanisme kan sees gjennom flere perspektiv. Normer som er befestet i partier gjennom institusjonalisering kan begrense "boksen" partiet tenker innenfor når nye ideer i partier skal vurderes. Samtidig kan også institusjonen i seg selv legge begrensninger på valgfriheten til partiet (Allern 2010: 88-89; Peters 1999: 63, 67). For eksempel kan tidligere beslutninger om å øke lokallagenes innflytelse i partiet være vanskelig å reversere, nettopp fordi det vil bety at lokallagene selv må gå med på å gi fra seg makt i partiorganisasjonen.

I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på spenningsfeltet mellom rasjonell atferd og institusjonalisering i forhold til endringer i Høyre som følge av valgnederlaget eller mangel på sådan. Høyre er Norges nest eldste parti og er et befestet konservativt parti i Norge både sett i forhold til partiets verdisyn og økonomiske politikk. Siden slutten av 60-tallet har partiet gradvis gått fra å være en organisasjon med sitt tyngdepunkt i stortingsgruppen over til å bli en medlemsorganisasjon med tyngdepunkt i partiorganisasjonens egne organer og medlemsgrupperinger. Høyre har på lik linje med samtlige av de store partiene i Norge adoptert Arbeiderpartiets organisasjonsstruktur. Det har ikke vært større endringer i Høyres partistruktur siden 1970-tallet, da organisasjonen gjorde endringer for å tilnærme seg Ap-modellen (Høyre udatert; Svåsand 1994: 306). Det er med andre ord grunn til å forvente en

høy grad av institusjonalisering i Høyre, som i praksis fungerer som en motvekt mot et press for endringer i partiet.

1.6 Oppgavens disposisjon

Inkludert dette innledende kapittelet inneholder oppgaven i alt fem kapitler. Kapittel 2 inneholder en presentasjon av det teoretiske utgangspunktet jeg har benyttet for å besvare problemstillingen, og en presentasjon av indikatorene jeg har benyttet som en målestokk for endringer i partiet. På bakgrunn av eksisterende teori og forskning om tema har jeg også utarbeidet to underproblemstillinger presentert i kapittel 2 som besvares i oppgavens analysedel. I kapittel 3 har jeg begrunnet valg av metode i oppgaven og gjennomgått de metodiske avveiningene som har blitt gjort underveis i skriveprosessen. I kapittel 4 sammenstilles innsamlet data og analyseres ved hjelp av indikatorene presentert i kapittel 2. I kapittel 5 har jeg svart på oppgavens hovedproblemstilling og underproblemstillinger gjennom en drøfting av ulike funn i oppgaven.

2 Begrepsavklaring og teoretisk utgangspunkt

I dette kapittelet har jeg innledet med å presentere og begrunne valg av det teoretiske utgangspunktet for å løse oppgavens problemstilling. Deretter har jeg presentert ulike tilnærminger til hvorfor endring eller mangel på endring oppstår i partiene og tidligere relevant forskning om temaet. Jeg har også definert ulike begreper som er sentrale for å avgrense oppgaven. Til slutt har jeg presentert to underproblemstillinger basert på forventninger dannet på bakgrunn av eksisterende teori og litteratur, og ni ulike indikatorer som jeg har benyttet for å svare på oppgavens problemstilling.

2.1 Teoretisk utgangspunkt for oppgaven

Som et teoretisk utgangspunkt for drøftingen av oppgavens problemstilling har jeg benyttet Harmel og Jandas (1994) artikkel "An integrated theory of party goals and party change". Teorien som presenteres i artikkelen har som formål å se brå og omfattende endringer i et politisk parti i lys av både eksternt sjokk og intern maktforskyvning i partiene, og samspillet mellom disse. Harmel og Janda (1994) innleder med at artikkelens formål er å legge grunnlaget for en teori hvor utfall og utvikling i partiet også knyttes til partiets egne målsettinger og særegenheter, heller enn kun til sosioøkonomisk utvikling i samfunnet. De interne endringene som Harmel og Janda (1994) setter fokus på er lederskifte og endring av dominant fraksjon i partiet. Eksterne sjokk antas å ha større påvirkning på endring i partiorganisasjonen enn interne maktforskyvninger har. Teorien har som formål å forklare fundamentale endringer langs flere dimensjoner, som endring av organisasjon, strategi, ideologi og politiske posisjoner. Andre interne endringer, som lederskifte, skifte i personell, finansielle ressurser, fraksjonsdominans er inkorporert som kausale faktorer, og kan ikke i seg selv forklares av eksterne sjokk eller intern maktforskyvning (Harmel og Janda 1994: 266).

2.1.1 Begrepsavklaring: Definisjon av endring

Det eksisterer flere definisjoner på hva som utgjør en endring av et politisk parti. Panebianco (1988) argumenterer for at definisjonen på endring bør være skifte av dominant fraksjon internt i partiet og dermed også et skifte i partiorganisasjonens offisielle strategiske

målsetninger og eventuelt organisasjonsstruktur. En litt bredere definisjon på partiendring, som jeg vil ta utgangspunkt i for dette forskningsprosjektet, finnes i Harmel og Janda (1994): ”all self-imposed changes in party rules, structures, policies, strategies, or tactics” (s. 277). Definisjonen legger til grunn et fokus på endringer som partiet pålegger seg selv, i motsetninger til endringer som blir påtvunget et politisk parti. Et eksempel på en påtvunget endring som faller utenfor oppgavens definisjon er endringer som følge av dårligere økonomi etter et valgnederlag. Dette er en relevant problemstilling i land som Norge hvor størrelsen på partienes statsstøtte blir basert på oppslutning ved valg. Jeg har av ressurs hensyn gjort noen ytterligere avgrensninger for endring av politisk innhold i Høyre. I presentasjonen av analyseverktøy vil jeg redegjøre ytterligere for operasjonalisering og avgrensning av oppgavens dekningsområde for endring i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005.

2.1.2 Begrepsavklaring: Hva er et eksternt sjokk?

Eksternt sjokk defineres som en hendelse gitt av eksterne omgivelser, som gjør at et parti ikke oppnår sin primære målsetning og som sender sjokkbølger gjennom partiet. Harmel og Janda (1994) definerer et eksternt sjokk slik:

An external stimuli so directly related to performance considerations on a party’s primary goal that it causes the party’s decision-makers (perhaps through pressure by others within the party) to undertake a fundamental reevaluation of the party’s effectiveness on that goal dimension. (s 267-268).

Definisjonen vil også ligge til grunn for denne oppgaven. Harmel og Janda (1994) skiller mellom fire primære målsetninger for et politisk parti. Disse er beskrevet i tabell 1.

Tabell 1. Oversikt over ulike primærmål.

<i>Primærmål</i>	<i>Stor oppslutning</i>	<i>Regjeringsmakt</i>	<i>Forsvare en ideologi</i>	<i>Økt demokrati internt</i>
<i>Eksternt sjokk</i>	Valgnederlag	Ikke oppnå regjeringsmakt/ miste regjeringsmakt	Hendelse som endrer oppfatning om ideologisk grunnlag	Koalisjonen forvirrer på grunn av utvikling i samfunnet

Kilde: Harmel og Janda (1994).

Dette er en inndeling som jeg vurderer som svært utfordrende å benytte i denne oppgaven fordi det for flere partier vil være vanskelig å utpeke et av målene som mer grunnleggende enn et annet. For eksempel kan mål om økt oppslutning og mål om regjeringsmakt være ett og samme for et politisk parti. Økt demokratisering internt i et parti kan også være primærmålet for en koalisjon internt, men ikke alltid for hele partiet, kan man da kalle det et primærmål? Jeg har derfor kun benyttet elementer av teorien når jeg har tatt den i bruk i min oppgave, og legger til grunn at en av Høyres primærmålsetninger under valget i 2005 var høy oppslutning. På denne måten kan jeg fokusere utelukkende på partiets valgnederlag i 2005 som utslagsgivende for eventuelle endringer. Jeg mener at en slik innsnevring også kan forsvares da stor oppslutning ikke bare kan anses som et mål i seg selv, men også har en instrumentell verdi som redskap for å oppnå regjeringsmakt eller iverksette politikk (Strøm og Müller 1999:9).

Harmel og Janda (1994) overlater det til videre forskning og utforske ulike grader av et eksternt sjokk. Når er for eksempel et valgnederlag så dårlig for et parti at de revaluerer evnen deres til å nå sine egne primærmål? I realiteten kan det være vanskelig å lage noen generelle kriterier eksempelvis for når et valgnederlag er så dårlig at partiet opplever et eksternt sjokk som fører til betydelige endringer av partiet. Et element som kan trekkes inn er imidlertid i hvor stor grad forventningene partiet har i forkant av et valg fraviker fra det faktiske resultatet. Et eksempel på dette er da det danske partiet Socialdemokratene gjorde et dårlig valg allerede i 2001, da de mistet posisjonen som Danmarks største parti til Venstre og havnet på 29,1 prosent oppslutning. Ved valget i 2005 gikk Socialdemokratene enda mer tilbake (25,8 prosent). På tross av flere valgnederlag for partiet var det ikke før etter valget i 2007 at Socialdemokratene ville åpne for en regjeringskoalisjon med Socialistisk Folkeparti. I forkant av 2007-valget hadde den nyvalgte lederen av Socialdemokratene, Helle Thorning-Schmidt profilert seg på slagordet "Jeg kan slå Fogh" (partilederen i Venstre) og Socialdemokratene fikk en ny rekordlav oppslutning på 25,5 prosent (laveste siden 1906). Dette gir grunn til å tro at det var de skyhøye forventningene om at Socialdemokratene skulle gjøre et godt valg i 2007 som bidro til at partiet endret sitt standpunkt og åpnet for en regjeringskoalisjon med Socialistisk Folkeparti, og at et dårlig valgresultat alene ikke var nok¹. Jeg legger til grunn at kombinasjonen av historisk dårlig valg, og tap av regjeringstaburetter er tilstrekkelig for at det oppstår et eksternt sjokk for Høyre i 2005. Men potensielt kan mangel på endringer i Høyre

---

¹ Informasjon og vurderinger oppgitt av Anders Ravik Jupskås, stipendiat ved institutt for Statsvitenskap (UiO).

² Organisasjonens vedtekter.

³ Hjelpematerial for Høyres aktive medlemmer, utgis årlig.

etter 2005 forklares med at grad av sjokk ikke var tilstrekkelig for at det genererte endringer i partiet. Jeg vil komme tilbake til dette i oppgavens analysedel.

2.2 Teori om langsiktig endring i partiene

Som tidligere nevnt ønsker jeg å drøfte om endringene som har skjedd i Høyre bidrar til at partiet beveger seg mot en bestemt partimodell i oppgavens analysedel. Det eksisterer svært omfattende forskning på langsiktige endringer i politiske partier. En av de teoretiske tilnærmingene som ofte benyttes for å beskrive utviklingen i partiene over tid er partimodellene. I *Hva skjer med partiene?* fra 2002 definerer Heidar og Saglie partimodeller slik: ”Modellene er idealtyper eller konstruerte varianter som virkelighetens partier kan klassifiseres i forhold til” (s. 43). Modellen som tidsmessig sist ble utviklet ansees som den mest moderne i en målestokk for effektivitet og framtidstenkning, men ikke nødvendigvis i en målestokk for hvor godt modellen ivaretar hensyn til demokrati i partimodellen. Den nyeste modellen er heller ikke antatt å være enerådende. Flere typer partiorganisasjoner kan eksistere samtidig, men den nyeste modellen skal vise en retning for den nåværende trenden (Heidar og Saglie 2002: 43).

Partimodellene har først og fremst sitt gyldighetsområde i vestlige land og primært i Vest-Europa. Modellene har mottatt kritikk for å løfte fram dimensjonen som belyser trekk ved selve partiorganisasjonen i større grad enn andre faktorer som definerer politikken til et parti. Ulike partimodeller kan beskrive ulike dimensjoner ved et politisk parti, og derfor er ikke alle partimodeller gjensidig utelukkende (Krouwel 2006: 249-250). Utviklingen av en ny partimodell henger ofte sammen med en hypotese om hvilke endringer som bidrar til at denne modellen vokser fram. Hypotesene om partimodellens framvekst kan for eksempel være begrunnet med endringer i demografisk eller teknologisk utvikling.

2.2.1 Partimodellene: Fra kader til kartellparti

I et landskap med svært mange ulike kategoriseringer har Andre Krouwel (2006) i artikkelen ”Party Models” presentert de mange ulike partimodellene, og delt dem i hovedkategorier. Partimodellen kaderpartiet eller elitepartiet er inspirert av partiformen på 1850-tallet som stort sett besto av eliter som var embetsmenn eller representanter i nasjonalforsamlingen. Særtrekk for kaderpartiet eller elitepartiet er at det ikke finnes en større partiorganisasjon, og aktiviteten

er hovedsakelig sentrert rundt nasjonalforsamlingens styresett. Ifølge partimodellitteraturen kunne man allerede fra 1880 begynne å se de første tendenser til egne partiorganisasjoner utenfor nasjonalforsamlingen. Dette dannet grunnlaget for den såkalte massepartimodellen. Ut ifra denne utviklingen ble partimodellen massepartiet konstruert. Massepartiet kjennetegnes ved at det har en organisasjon som eksisterer utenfor nasjonalforsamlingen, og en medlemsmasse som har tilsluttet seg partiet ut ifra en felles ideologi. Partienes ideologiske grunnlag har gjerne gjenklang i sosiale skillelinjer. Massepartiet er basert på en demokratisk organisasjonsstruktur (Krouwel 2006: 262-263). De etablerte politiske partiene i Norge har klare trekk fra massepartimodellen når det kommer til organisering. De etablerte, norske partiene preges av både en demokratisk organisasjonsstruktur og en medlemsorganisasjon utenfor partiets stortingsgruppe (Heidar og Saglie 2002:76-77).

Etter hvert ble det lansert en motsats til massepartiet; det såkalte catch all-partiet. Hypotesen bak utviklingen av catch all-partimodellen er at etter hvert som de tradisjonelle sosiale skillelinjene blekner og folk mister sin følelse av partitilhørighet, vil politiske partier ønske å favne om så mange interessegrupper som mulig og søke bredest mulig oppslutning. Ideologi og en felles sosial visjon ligger derfor ikke til grunn for catch all-partiets virke, slik det gjør hos massepartiet. Partiorganisasjonen i catch all-partimodellen er i større grad enn i massepartiet drevet av et profesjonelt sekretariat. Sent på 80-tallet ble det registrert flere tendenser til funksjonelle endringer i partiene. Inspirert av disse ble kartellpartimodellen dannet. Flere ulike trekk framheves for denne modellen. Ifølge hypotesen bak utviklingen av kartellpartimodellen vil partier som har sittet ved makten i praksis blir tett inkorporert i staten, og danner et system som har flere kartellignende trekk. Staten blir etter hvert styrt av en elite, og de eksisterende partiene blokkerer i praksis muligheten for at nye partier kan få slippe til makten. Partimedlemmene er kun et verktøy for ledelsen i kartellpartiet for å rekruttere kandidater og legitimere partiets eksistens. Et annet trekk som kjennetegner kartellpartimodellen er at strukturen innad i partiene blir mer likt et stratarki enn et hierarki (Krouwel 2006: 262-263). Stratarki betegner en organisasjonsstruktur hvor nasjonalt nivå og lokalt nivå i stor grad frikobles fra hverandre, hvilket medfører at partiledelsen forholder seg i større grad direkte til velgeren heller enn til en partiorganisasjon.

I Katz og Mair (1995) utdypes noen hypotesene bak utviklingen av kartellpartiet. Det trekkes en klar linje mellom at partiene har en nærmere tilknytning til staten gjennom økt avhengighet av statsstøtte. Forfatterne mener at i stater hvor størrelsen på statlige partistøtten utformes på

bakgrunn av partienes oppslutning oppstår det en egeninteresse i å begrense konsekvensene av et valgnederlag, fordi et dårlig valg i verste fall kan bety utslettelse for et politisk parti. Dette danner grobunn for en egeninteresse av et velgerkartell mellom partiene, slik at man unngår store valgnederlag (Katz og Mair 1995: 16). En antakelse i artikkelen er at et slikt kartell kan arrangeres gjennom at partiene seg i mellom skaper en ”arrangert meny” som velgerne kan velge mellom. På denne måten risikerer ingen av de store partiene utslettelse som følge av dårlig valgoppslutning (Katz og Mair 1995: 21-22).

2.2.2 Nettverkspartiet

Heidar og Saglie (2002) konkluderer med at organisasjonsstrukturen i det idealtypiske massepartiet fortsatt i stor grad er til stede hos de norske politiske partiene, både i form av at det representative demokrati lever i beste velgående og at det fortsatt eksisterer en stor vektlegging av medlemsorganisasjonen (Heidar og Saglie 2002: 304). Samtidig forsøker forfatterne å skissere opp en retning som kan være representativ for virkeligheten til de norske partiene, de kaller denne retningen eller partimodellen for ”Nettverkspartiet”. Denne partimodellen kjennetegnes ved at partiets organisering formes gjennom nettverk i flyktige kulturelle og politiske rom, heller enn på bakgrunn av sosiale skiller. Partiene har profesjonelle ledere som fortsatt driver innenfor rammen av et organisert, demokratisk medlemsparti. Løse nettverk blir viktigere fordi de formelle strukturene i partiene er langt svakere enn de tidligere var, samtidig som ny teknologi som internett og e-post gjør dem lettere å operere. Nettverkspartiet har et svakere skille mellom medlemmer og ikke-medlemmer enn massepartiet (Heidar og Saglie 2002: 50-52). Heidar og Saglie konkluderer imidlertid med at kun enkelttrekk fra nettverkspartiet eksisterer hos de politiske partiene i Norge, og at den interne debatten om endring av former for organisering og aktivisering er større enn den faktiske endringen av partiorganisasjonene (Heidar og Saglie 2002: 304).

2.3 Ulike teorier for ulike typer endringer?

Partimodellene beskriver endringer som skjer gradvis over tid, og hypotesene som danner bakgrunn for partimodellene er et eksempel på en teoretisk tilnærming med fokus på ytre miljø som forklaring på endring i partiorganisasjonene. Disse forklaringsfaktorene er som regel en større trend eller bevegelse i samfunnet, eksempelvis en høyrebølge eller økt sekularisering. En annen innfallsvinkel er endringer som forekommer som følge av partiets

livssyklus. Teorier med fokus på endringer som følge av ytre påvirkning forsøker ofte å forklare endringsprosesser over tid. Teorier med fokus på endringer som har bakgrunn i forhold internt i partiet kan fokusere på maktforskyvning, som for eksempel lederskifte (Müller 1997; Harmel og Janda 1994).

Harmel (2002) forsøker å forene det som kalles ulike teoriøyer innenfor endringer i politiske partier. Ulike typer endring i partiene kategoriseres etter bakenforliggende variabel for endringene og tidsperspektivet de ble gjennomført i. Hver teori forklarer et ulikt mønster for endringen. I tabell 2 og 3 gjengis en oversikt over særtrekk ved de ulike teoriene sin tilnærming til endring i politiske partier.

Endring som følge av partiets livssyklus skjer gradvis for alle partier ettersom de utvikler seg. Tidsrom for når endringen skjer er bestemt av det individuelle partis alder og vekstmønster. Livssyklusteorien fokuserer særlig på fundamental endring av partiene, som utforming av partiorganisasjonens maktstruktur. Livssyklusendringer kan skje gjennom flere små og/eller brå endringer, men de er alle en del av samme trend. De små endringene kan hver for seg utløses av en trend eller en begivenhet. Livssyklusendringene omfatter i all hovedsak samtlige politiske partier. Tatt i betraktning at stimuli for endringene er partiets opphav, kan ikke endringene gjøres om på ved et senere tidspunkt. Den mest kjente teorien om endring som følge av livssyklus er kanskje oligarkiets jernlov, hvor det predikeres av alle partier vil oligarkier etter hvert som partiet modnes og institusjonaliseres (Harmel 2002: 121).

Endringer på systemnivå i samfunnet brukes som forklaringsvariabel for gradvis og fundamental endring i partiene. Endringen skjer ved at partiene tilpasser seg en endring i samfunnet, og slike endringer oppstår derfor om lag likt for samtlige partier innenfor samme politiske system. Hypotesene som danner bakgrunnen for partimodellene beskrevet i avsnitt 2.2 er i all hovedsak hypoteser om hvordan partiene tilpasser seg endringer på systemnivå. Et ofte brukt eksempel på dette er endringer som skjer på bakgrunn av teknologisk utvikling, som tilpasningen til at TV-apparatet ble en vanlig gjenstand i norske husholdninger. Som vist i tabell 3 søker tilnærmingen å forklare resultatet av en klynge bestående av flere små endringer med et klart mønster som skjer gradvis over tid. Endringene kan skje brått eller gradvis gjennom en klynge av små endringer, men i disse tilfellene er stimuli for endring eksternt (Harmel 2002: 122-125).

Den siste teoriøyen er såkalt avgrenset endring. Avgrenset endring definerer en endring i partiorganisasjonen som skjer brått. Slike endringer kan være i tråd med trender i tiden, men må ikke være det. Det er med andre ord endringer som ikke nødvendigvis eksisterer innenfor en klynge, og hvis det er tilfelle er klyngen av endringer særskilt for den aktuelle partiorganisasjonen. Endringene kan komme som følge av et eksternt sjokk, som følge av intern stimuli, for eksempel drakamp mellom ulike interessegrupper i partiet, eller en kombinasjon av disse (Harmel 2002: 125-127). De ulike teoriøyene kan utfylle hverandre når de skal brukes til å forklare endringer i de politiske partiene. For eksempel kan ikke livssyklusteori forklare endringer som avviker fra oligarkisyndromet, mens avgrensede endringer ikke kan forklare utviklingen bak en bred adoptering av en ny organisasjonsform. Harmel (2002) argumenterer videre for at det er mer som forener enn som skiller de ulike tilnærmingene. Hver tilnærming belyser viljestyrte endringer av partiene og konsekvensene av disse beslutningene. Harmel (2002) konkluderer med at et forsøk på å forklare en helhetlig endring av politiske partier må involvere alle de tre teoriøyene (Harmel 2002:130). Årsaken til at innholdet i tabell 2 og 3 gjengis i to ulike tabeller er utelukkende av grafiske hensyn.

Tabell 2. Ulike teories tilnærming til endring i politiske partier.

<i>Tilnærming/ Teori</i>	<i>Fokus</i>	<i>Grad av kumulativ endring</i>	<i>Grad av lik retning på endringer</i>
<i>Livssyklus</i>	Fundamental endring i roller og forholdet mellom organisasjonens komponenter.	Klynge av endringer med et klart mønster.	Lik retning for endringer for alle partier i samme fase av livssyklusen.
<i>Systemnivåtrend</i>	Forandring til en ny organisasjonsform.	Klynge av endringer med et klart mønster.	Lik retning for endringer for alle partier i samme tidsperiode.
<i>Avgrenset endring</i>	Avgrenset endring.	Individuelle endringer uten særlig grad av mønster.	Hvis endringen har en retning er den spesifikk for omstendigheter og/eller aktør.

Kilde: Harmel (2002).

Tabell 3. Ulike teories tilnærming til endring i politiske partier.

<i>Tilnærming/ Teori</i>	<i>Gradvis eller brå endringer</i>	<i>Omfang</i>	<i>Primært eksternt eller internt stimuli</i>	<i>Trend eller begivenhet</i>
<i>Livssyklus</i>	Små endringer i klynger. Hver enkelt endring kan være brå.	Alle partier med en viss opprinnelse.	Historisk (intern stimuli, men ikke mulig å endre på et senere tidspunkt).	Skjer gradvis som en trend.
<i>Systemnivåtrend</i>	Gradvis gjennom klynge. Hver enkelt endring kan være brå.	Alle partier innen et gitt system.	Ekstern påvirkning.	Gradvis gjennom trend og/ eller flere brå endringer.
<i>Avgrenset endring</i>	Endring skjer brått.	Individuelle partier.	Eksterne sjokk/ intern fraksjon/ personalendringer.	Brå endring som følge av begivenhet. Enten en enkeltstående begivenhet eller del av en klynge av endringer (ekstern)/ Brå endring, som følge av begivenhet (intern).

Kilde: Harmel (2002).

I denne oppgaven har jeg i utgangspunktet fokusert på avgrenset endring, altså endring som fant sted som følge av Høyres valgnederlag i 2005. Endringene er spesifikke for Høyre, og er dermed ikke nødvendigvis i tråd med en trend, eller en endring som også kan spores hos andre politiske partier. Panebianco (1988) trekker fram at partiorganisasjoner kan være

predisponert for endringer, og en hendelse eller begivenhet kan derfor fungere som utløsende faktor (Panebianco 1988: 242). For eksempel kan endringer utløst som følge av valgnederlag også ha en trend på systemnivå som bakenforliggende variabel. Det er dermed ikke utelukket at en avgrenset endring også kan klassifiseres som en endring som følge av en trend på systemnivå.

2.4 Hvorfor endres ikke partier ytterligere?

For å svare på oppgavens problemstilling er det nødvendig å se nærmere på årsaker til at partier ikke endres ytterligere. Harmel og Janda (1994) forsøker å danne et teoretisk grunnlag for å forklare hvorfor det skjer endringer i politiske partier på tross av at partiene ofte anses som organisasjoner preget av institusjonell treghet og som derfor er resistente mot endring. Et eksempel på dette er empiriske funn fra forskning på norske partier som viser at de norske partienes struktur har endret seg lite i et førtiårsperspektiv, og at den demokratiske strukturen og medlemsorganisasjonen i stor grad fortsatt ligger fast hos de store norske partiene (Heidar og Saglie 2002:76-77).

For å belyse årsaker til manglende endring i partiene har jeg også sett flere av oppgavens funn gjennom perspektivet om at partier er institusjoner preget av normativ og historisk institusjonalisering. Perspektivet fungerer som en motvekt til oppgavens teoretiske utgangspunkt om at et eksternt sjokk vil føre til endring, som nærmest legger til grunn at partiorganisasjoner er rasjonelle og vil endre seg hvis de anser det som nødvendig for å oppnå sitt primære mål. Et rasjonelt perspektiv tilsier for eksempel at partiene vil endre seg etter hva de anser som er mest hensiktsmessig for å oppnå økt velgeroppslutning og/ eller regjeringsmakt. Flere forskere har imidlertid pekt på at dette er misvisende fordi partier også er institusjoner som noen ganger ikke opptrer som en rasjonell aktør, men at partienes beslutninger også preges og begrenses av organisasjonens institusjonalisering (Allern 2010: 77). I et normativt institusjonelt perspektiv bevares enkelte institusjoner fordi de er i tråd med eksisterende normer i organisasjonen og ikke av hensyn til deres effektivitet. Normativ institusjonalisering reflekterer ifølge Guy Peters (1999); "the central role assigned to norms and values within organizations in explaining behavior" (s. 25). Normer kan spores langs flere dimensjoner som verdier, holdninger, rutiner og regler. Felles for normene er at de ifølge Peters (1999) følger en viss "logic of appropriateness" (s. 27), en oppfatning innad i institusjonen som definerer hva som er passende. Atferd etter en slik logikk står i skarp

kontrast til logisk atferd i et rasjonelt kost-nytteperspektiv (Allern 2010: 92-93; Peters 1999: 29).

Et annet perspektiv på hvorfor partiorganisasjoner er resistente mot endring er et historisk institusjonelt perspektiv. I et historisk institusjonelt perspektiv er fokuset på at valg av organisering eller politikk gjort ved partiets opprinnelse også danner utgangspunkt for en stivhengighet ved framtidige beslutninger. Ikke nødvendigvis fordi organisasjonen ”låser” seg til hva som er rett og galt som i et normativt institusjonelt perspektiv, men fordi den eksisterende institusjonen i seg selv gjør det vanskelig å bryte ut av de rammene som er lagt (Allern 2010: 88-89; Peters 1999: 63, 67). Et slikt historisk institusjonelt perspektiv støttes i stor grad av Panebianco (1988) som argumenterer for at grad av institusjonalisering i partiet er avgjørende for hvorvidt det forekommer skifte i dominant fraksjon og hvorvidt partiet endres som følge av eksternt stimuli. Et politisk parti med stor grad av institusjonalisering kjennetegnes ved et stort sentralt byråkrati og stor grad av intern enighet. Panebiancos (1988) tese er at stor grad av byråkratisk struktur vil eliminere eller kontrollere påvirkningen fra eksterne faktorer. Framtidige endringer har derfor en tendens til å være av inkrementell art. (Panebianco 1988: 204, 208-209). Peters (1999) påpeker imidlertid at mens et historisk institusjonelt perspektiv søker å forklare hvorfor organisasjoner er resistente mot endringer, er det historiske perspektivet ikke tilstrekkelig for å forklare hvorfor større endringer finner sted (Peters 1999: 70).

Peters (1999) beskriver en tenkt skala for grad av institusjonalisering som strekker seg mellom ytterpunktene for sterk institusjonalisering i kommunistiske og fascistiske partiorganisasjoner, til ytterpunktene for svak institusjonalisering med de amerikanske partiene som erkeeksempel (Peters 1999: 114). I motsetning til politikken i USA som er sterkt kandidatsentrert, er norsk politikk i stor grad bygget opp rundt de politiske partiene. Partier i det norske partisystemet har et ideologisk grunnsyn og er organisert som demokratiske medlemsorganisasjoner hvor beslutningsorganer velges gjennom demokratiske prosesser med rot i partienes lokallag og fylkeslag. Partienes organisering er preget av stabilitet og har over lengre tid hatt faste strukturer i form av å være oppbygd som demokratiske medlemsorganisasjoner. Partienes høyeste organ, landsmøtet, vedtar organisasjonens vedtekter som regulerer prosesser for utarbeiding og vedtak av partiprogram og nominering av kandidater til valg. De norske partiene representert på Stortinget, deriblant Høyre, kan derfor betegnes som en partiorganisasjon preget av sterk institusjonalisering.

2.5 Tidligere relevant forskning

Harmel og Jandas (1994) integrerte teori for endring i partier har blant annet blitt testet empirisk på et datamateriale bestående av informasjon om partiendring som følge av interne hendelser og valgnederlag for seks partier i Tyskland og Storbritannia. I artikkelen “Performance, leadership, factions and party change: An empirical analysis” (1995) av Harmel, Heo, Tan og Janda utledes hypoteser ut ifra antakelsen om at eksternt sjokk i form av valgnederlag fører til store endringer i partiene, mens lederskifte og endring i dominant fraksjon fører til endringer som er av mindre art enn ved eksterne stimuli. Videre antas det at store partier i større grad vil gjennomgå endring ved valgnederlag enn små partier fordi de ofte har større forventninger til valgresultat enn små partier. Den kvantitative analysen konkluderer imidlertid med at det ikke er entydig at store partier endres mer enn små partier etter dårlige valg. Tre av de seks partiene som er med i studien endres i like stor grad eller i større grad ved et godt valgresultat enn ved et dårlig valgresultat. Det mest overraskende er likevel at det er en relativ svak kausaleffekt å spore mellom dårlige valgresultater og endring av partiorganisasjoner, som bare står for en fjerdedel av registrert kausaleffekt for endring i de seks partiene i studien. Studien konkluderer derfor med at valgnederlag alene ikke er tilstrekkelig for at et parti vil foreta endringer (Harmel et. al. 1995: 9-10, 17-18). Det påpekes også at det er behov for mer kunnskap om samspillseffekten mellom et dårlig valgresultat og påfølgende lederskifte. Hvorvidt det skjer endring i partiorganisasjonene som følge av skifte i dominant fraksjon konkluderes det ikke med på grunn av datamangel (Harmel et. al. 1995: 14-16).

Harmel og Jandas teori har også blitt testet gjennom ulike casestudier. En av undersøkelsene har det østerrikske sosialdemokratiske partiet, Sozialdemokratische Partei Österreichs, i tidsrommet 1945 til 1970 som case. Casestudiens formål er å studere hvorvidt endringene i partiets forhold til media og medlemmer ble påvirket av skifte i dominant fraksjon og valgnederlag. Konklusjonen er at lederskifte hadde størst påvirkning, mens valgnederlag hadde overraskende liten virkning. Skifte i dominant fraksjon internt i partiet var avgjørende for skifte av leder og hadde dermed kun indirekte påvirkning på endring av partiets kontakt med medlemmene og massemedia (Müller 1997). Lars Bille (1997) undersøkte med utgangspunkt i Harmel og Jandas (1994) teori, hva som førte til lederskifte i det danske sosialdemokratiske partiet i perioden fra 1960 til 1995. Konklusjonen var at valgnederlag som førte til at partiet mistet regjeringsmakt var årsak til et av tre lederskifter i perioden (Bille

1997). Altså konkluderer Müller (1997) med en relativ svak kausaleffekt mellom valgnederlag og endring i partiorganisasjonen, mens i Bille (1997) har valgnederlag en forholdsvis sterk kausaleffekt for skifte av partileder. Det har i etterkant blitt påpekt at de to ulike konklusjonene fra Bille (1997) og Müller (1997) kan komme av at de ser på forskjellige endringsprosesser i partiorganisasjonene. De ser på henholdsvis bakgrunnen for et lederskifte, og overgangen fra å kommunisere gjennom partimedlemmene til å kommunisere gjennom massemedia (Harmel 2002: 136).

Burchell (2001) analyserer endringsprosesser i miljøpartiene i Sverige, Storbritannia, Tyskland og Frankrike med utgangspunkt i Harmel og Jandas (1994) integrerte teori for endring i politiske partier. Funnene i denne undersøkelsen viser at valgresultater, både gode og dårlige, har betydning for at endringsprosesser blir satt i gang. Det er en svakere kausalsammenheng mellom lederskifte eller skifte i dominant fraksjon og endringsprosesser i partiorganisasjonene, i et tilfelle benyttes endringsprosess som virkemiddel for å dempe konflikten mellom to konkurrerende fraksjoner. En påvirkningsfaktor som er avgjørende for endringsprosessene i samtlige case er at partiorganisasjonene under analyseperioden opplevde vekst og/ eller for første gang å få mandater i parlamentet, hvilket skapte behov for endringer i organisasjonen. Burchell (2001) konkluderer med at Harmel og Jandas (1994) integrerte teori for partiendring bare delvis kan bidra til å forklare bakgrunnen for endringsprosessene hos grønne partier i Europa. Tidligere forskning er altså ikke entydig, og det er derfor interessant å utføre ulike casestudier for å få en bedre forståelse for i hvilken grad og hvordan eksterne sjokk fører til endringer i partiorganisasjoner.

2.6 Presentasjon av underproblemstillingene

Jeg har i oppgaven benyttet to underproblemstillinger som grunnlag for ytterligere drøfting av oppgavens hovedproblemstilling. Underproblemstillingene er basert på forventninger jeg har knyttet til funn i oppgaven. Basert på oppgavens teoretiske utgangspunkt i Harmel og Janda (1994) forventer jeg at det har skjedd endringer i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 fordi partiet vil justere seg for å oppnå større oppslutning. På bakgrunn av definisjonen av ulike endringer i Harmel (2002) forventer jeg at endringene som finner sted bærer preg av å bære kjennetegnene til avgrenset endring. Jeg forventer at institusjonaliseringen i Høyre vil fungere som en bremsekloss for endringer i partiorganisasjonen. Mens et rasjonelt resonnement om at Høyre må gjøre endringer for at organisasjonen skal oppnå høyere

oppslutning og regjeringsposisjon vil fungere som drivkraft. På bakgrunn av dette forventer jeg at det også vil oppstå spenning med basis i de to perspektivene i spørsmål om en potensiell endring i Høyre. På bakgrunnen av disse forventningene har jeg dannet følgende underproblemstillinger for oppgaven:

1. Eksterne sjokk kan ventes å føre til en "avgrenset endring", altså endring som skjer brått og ikke inngår i en omforming av hele partisystemet. I hvilken grad kan utviklingen i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 kategoriseres som avgrenset endring?
2. Det er grunn til å vente at rasjonell argumentasjon for endring fungerer som drivkraft for endring i politiske partier, mens institusjonaliseringen i partiet fungerer som bremsekloss. I hvilken grad kan disse to perspektivene forklare utviklingen i Høyre etter valgnederlaget i 2005?

2.7 Verktøy for analyse av data

For å besvare problemstillingen i oppgaven har jeg benyttet indikatorer for endring langs ulike dimensjoner ved politisk og organisatorisk endring. Jeg har brukt indikatorene som et verktøy for å undersøke om endringer har funnet sted og hvorvidt de var dyptgripende. I tillegg har indikatorene vært nyttige for å sortere innsamlet data.

Ettersom jeg tar utgangspunkt i Harmel og Jandas (1994) integrerte teori om endringer i partiene vil jeg benytte noen utvalgte indikatorer som målestokk for endring hentet fra Harmel (2002), "Party organizational change: Competing explanations?". Indikatorene er valgt ut ifra et kriterium om hvorvidt de er egnet til å belyse endringer som følge av et eksternt sjokk, altså avgrenset endring. Jeg har også supplert med indikatorer inspirert av Susan Scarrows dimensjoner for medlemmenes rolle i partiorganisasjonen (Scarrow 1996: 30-32). Harmel (2002) foreslår ingen indikatorer for *politisk* endring i politiske partier, på tross av at politisk endring også omfattes av Harmel og Jandas (1994) definisjon for partiendring (se avsnitt 2.1.1). Jeg har derfor supplert indikatorsettet med to indikatorer for politisk endring inspirert av Anthony Downs (1957) teori om rasjonell atferd hos politiske partier. Indikatorene er oppsummert mot slutten av kapittelet i tabell 4.

Indikator 1 og 2: Endring i politisk kurs

Jeg har valgt to indikatorer for å belyse politisk endring i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005. En indikator som skal vise endring i preferanser når det kommer til valg av potensiell regjeringskoalisjon, og en indikator som skal fange opp politisk endring langs en høyre-venstreakse. Med sistnevnte indikator ønsker jeg å fokusere på endring av Høyres ideologiske innhold som følge av valgnederlaget. Indikatoren vil operasjonaliseres i en høyre-venstreakse. Av ressursmessige hensyn vil jeg ikke gå inn i hvert enkelt saksfelt, men kun se på endring i partiets ideologiske grunnsyn. En endring langs disse to indikatorene har blant annet blitt lagt til grunn blant annet av Anthony Downs, som allerede i 1957 presenterte et teoretisk rammeverk for hvorfor politiske partier ville endre sine politiske standpunkter hvis de trodde det ville skaffe dem flere velgere. Downs tok utgangspunkt i økonomisk rasjonalitetsteori. I et topartisystem mente Downs at partier ville søke mot midten av den politiske høyre-venstreaksen, da det var der de fleste velgerne befant seg. I et flerpartisystem mente Downs at partiene ville bevege seg mot høyre eller venstre bare hvis det skapte en mulighet for å skaffe flere nye velgere, enn de velgerne de potensielt kunne tape ved å flytte seg langs høyre-venstreaksen (Downs 1957: 126-127).

Indikator 3: Endring i antall og mangfold av oppgaver som utføres i organisasjonen

Den tredje indikatoren skissert i tabell 4 er en indikator som jeg har benyttet til å vurdere endring i antall og mangfold av oppgaver som partiet utfører, som følge av valgnederlaget i 2005. Nye initiativer og nye prioriteringer av eksisterende tiltak i partiorganisasjonen, eller mangel på sådan, gir et bilde av hvorvidt og på hvilken måte partiorganisasjonen har endret seg som følge av det dårlige valgresultatet i 2005.

Indikator 3 er inspirert av indikatorene for kompleksitet i Harmel (2002) som skal fange opp endring i partiorganisasjonens grad av byråkratisering og profesjonalisering, hvor grad av byråkratisering også benyttes til å måle partiorganisasjonens effektivitet. I og med at byråkratisering og profesjonalisering av en partiorganisasjon er langsiktige endringer ofte forårsaket av endringer i et systemnivåperspektiv har jeg ikke benyttet indikatoren slik den er satt opp i Harmel (2002), men modifisert den til utelukkende å måle endring i antall og mangfold av oppgaver som utføres av partiet.

Indikator 4, 5 og 6: Endring i interne maktrelasjoner

De tre indikatorene i tabell 4 som måler endring i maktdistribusjon og representasjon av interessegrupper i partiets beslutningsorganer fanger opp endring i interne maktrelasjoner i partiet og sentralisering av beslutningsmyndighet innad i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005. Ved indikator 4 vurderes det om det har skjedd en endring i autoritetsforholdene mellom ulike beslutningsorganer, hierarkiske nivå og andre enheter i partiorganisasjonen. Bruk av indikator nummer 5 skal påvise om det har skjedd en endring i hvordan og hvorvidt ulike former for medlemskap er involvert i beslutningstaking i Høyre. Indikator nummer 6 skal fange opp hvorvidt ulike interessegrupper i partiet har fått økt eller redusert makt gjennom endring av regler for representasjon i ulike organisasjonsfora. Alle de tre indikatorene er hentet fra Harmel (2002).

Indikator 7, 8 og 9: Medlemmenes plass i partiorganisasjonen

Susan Scarrow har i boken *Parties and their members* undersøkt i hvilken grad og hvordan partiene etterstreber og tilpasser seg for å bli medlemsorganisasjoner i deres tidsalder. Det tas utgangspunkt i at partienes innsats og tilrettelegging for å få flere og aktive partimedlemmer avgjøres av hvor stor nytte partiledelsen anser at medlemmene har for partiets oppslutning (Scarrow 1996: 28-29). Scarrow presenterer tre dimensjoner som viser variasjon i hvorvidt partiorganisasjoner fokuserer på å bli eller opprettholde sin rolle som medlemsorganisasjoner. Den første dimensjonen omhandler grad av inkludering i partiorganisasjonen, og viser i hvor stor grad partiet skiller mellom partimedlemmer og andre typer støttespillere. Dimensjonen omfatter både hvilke privilegier og plikter som skiller medlemmene fra andre sympatisører, men også om det finnes barrierer som gjør det vanskeligere å bli partimedlem. Den andre dimensjonen måler hvor sentralisert partiorganisasjonen er når det kommer til valg av partileder og partikandidater, og utarbeidelse av partiets program. Den tredje dimensjonen er i hvor stor grad det eksisterer strukturer som tilrettelegger for kontaktpunkter og kommunikasjon mellom partiets medlemmer og dets ledelse. Dette gjelder både formelle strukturer og praksis i partiet (Scarrow 1996: 30-32).

For å fange opp endringer i Høyre etter valgnederlaget i 2005 har jeg benyttet to av Scarrows tre dimensjoner fordi de fanger opp eventuelle endringer i Høyres strategi rettet mot partisympatisører, og forsøk på å tilrettelegge for mer tilgjengelig kommunikasjon mellom medlemmene og partiledelsen. Disse indikatorene gir både indikasjon på om det har skjedd endring i partiet, og om den er relatert til en utvikling mot kartellmodellen. Jeg mener at en av

Scarrows dimensjoner; sentralisering, i praksis måler det samme som indikator 4, 5 og 6 presentert i forrige avsnitt, og jeg har derfor ikke benyttet denne spesifikt i oppgavens indikatorsett.

Tabell 4 nedenfor gjengir en oversikt over indikatorene som benyttes i oppgaven.

Tabell 4. Indikator for endring i politiske partier.

<i>Dimensjon for endring</i>	<i>Indikatorer</i>
<i>Indikator 1 & 2: Endring i politisk kurs.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Endring i hvilke politiske parti som ansees som aktuelle koalisjonspartnere. - Høyre- eller venstredreining i overordnet politisk verdiprofil.
<i>Indikator 3: Kompleksitet.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Antall og mangfold i oppgaver som utføres i hovedorganisasjonen.
<i>Indikator 4 & 5: Maktfordistribusjon.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Endrede autoritetsforhold mellom ulike nivåer og enheter i organisasjonen. - Endring i hvilken grad ulike former for medlemskap er involvert i beslutningstaking.
<i>Indikator 6: Representasjon.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Endrede regler for representasjon for ulike grupper i beslutningsorganer.
<i>Indikator 7: Inkludering av medlemmene.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Endring i barrieren mellom medlemmer og ikke-medlemmer.
<i>Indikator 8 & 9: Kontaktpunkter og kommunikasjon med medlemmene.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Flere arenaer for diskusjon om partiet for medlemmene. - Flere kommunikasjonsmidler mellom partiledelse og medlemmer.

3 Metode og behandling av data

3.1 Valg av casestudie som metode

For å undersøke oppgavens problemstilling har jeg benyttet en casestudie av Høyre og undersøkt om valgresultatet i 2005 har medført store endringer i partiorganisasjonen fram til i dag. Fordelen ved å velge en casestudie med kun ett parti som studieobjekt var at jeg kunne fokusere på å undersøke partiet mer inngående. I en større statistisk undersøkelse må man ofte velge seg ut et begrenset sett variabler for å se om det har pågått endring, og risikerer dermed å overse essensielle data om ulike endringer i det aktuelle partiet. Ulempen ved å benytte casestudie som metode er at konklusjonene svært sjelden vil være generaliserbare for hele populasjonen av politiske partier (Gerring 2007: 38).

Integrert teori for partiendring har som nevnt i forrige kapittel tidligere vært testet empirisk i en statistisk undersøkelse. I slike tilfeller kan det være nyttig å bruke en casestudie for å se om hypotesene om kausalsammenhenger får støtte når man går i dybden på et eller flere partier (George og Bennet 2005: 21). I tillegg er det interessant å forsøke å gå i dybden for å finne eventuelle kausalmekanismer i og med at oppgavens teoretiske utgangspunkt er at endring i en partiorganisasjon både kan skje gjennom eksterne og interne stimuli. Endring som oppdages i det utvalgte studieobjektet kan i realiteten ha bakgrunn i en intern faktor, noe som lett kan blitt oversett ved bruk av en statistisk metode med et større utvalg politiske partier involvert. For eksempel ble det i en empirisk undersøkelse av integrert teori for endring av politiske partier og partienes mål påpekt kunnskapsmangel om samspillseffekten mellom skifte av leder og dårlig valgresultat (Harmel et. al. 1995). Ved en casestudie kan man studere nærmere om det faktisk eksisterer et slikt samspill og lære mer om hvilke betingelser dette i så fall er tuftet på.

3.1.1 Årsakssammenheng mellom valgnederlag og endring i Høyre

For at oppgavens problemstilling skal kunne besvares er det avgjørende at det kan sannsynliggjøres en kausalsammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og eventuelle endringer som har skjedd i Høyre. I oppgaven er dette løst enten ved at intervjuobjektene og/eller andre kilder sentralt plassert i partiet har satt opp en direkte kausalsammenheng mellom valgnederlaget og endringer, eller ved at en kausalsammenheng står eksplisitt nevnt i formelle

dokumenter fra partiet. Så langt som det har vært mulig har jeg søkt å få verifisert informasjon fra intervjuene gjennom skriftlig dokumentasjon (se avsnitt 3.2.2). I noen situasjoner har kausalsammenhengen mellom valgnederlaget i 2005 og endring i partiet vært uklar. Dette er drøftet spesifikt for de aktuelle tilfellene. Et eksempel på et tilfelle hvor det er uklarhet i årsakssammenhengen, er mellom valgnederlaget i 2005 og tiltak videreført etter anbefaling fra Organisasjons- og strukturutvalget. Utvalget ble opprettet som en følge av valgnederlaget i 2005 for å vurdere Høyres partiorganisasjon, dette utelukker imidlertid ikke at tiltak videreført etter anbefaling fra utvalget har en sterk årsakssammenheng med *andre* forhold enn valgnederlaget i 2005. Valget av casestudie som metode har vært nyttig for å kunne analysere indirekte kausalforhold mellom valgresultatet i 2005 og endringer foretatt i partiorganisasjonen. Dette kan være vanskeligere å fange opp i en større kvantitativ studie.

3.1.2 Vurdering av funn langs indikatorene

Jeg har valgt å ikke foreta en systematisk koding av data for at de skal gi utslag på oppgavens indikatorer. I stedet har jeg foretatt en drøfting om hvorvidt det fanges opp endring langs hver indikator. Siden casestudien kun består av en partiorganisasjon er det ikke behov for sammenligning mellom endringer i to partier hvor koding kunne vært nødvendig for å foreta en komparativ analyse. Indikatorene har heller ikke vært utprøvd samlet tidligere. Det har derfor vært min vurdering at en koding av data sett i forhold til indikatorene kunne gi et skjevt bilde av endringenes betydning for partiorganisasjonen samlet sett. For fremtidig bruk av indikatorene kan det imidlertid være verdifullt å konstruere en koding med bakgrunn i erfaringer fra denne casestudien.

3.2 Datainnsamling

For å samle inn data til analysen har jeg benyttet dybdeintervju med nøkkelpersoner, såkalt eliteintervju, og skriftlige kilder som et supplement til intervjuene. Bruk av dybdeintervju med informanter kan både ha som hensikt å fange opp subjektive meninger knyttet til et tema, og å samle inn objektive fakta. Det er en vanlig metode for datainnsamling i forbindelse med casestudier. utfordringer knyttet til denne type innhenting av data er at informantens opplysninger vil være preget av å være hans eller hennes egne oppfatninger, og eventuelt at intervjuobjektet kan ha en egeninteresse i å framstille hendelsesforløp på en bestemt måte. I tillegg kan hukommelsen også gi ekstra rom for subjektiv fortolkning, særlig hvis

informanten intervjues om noe som skjedde for lenge siden (Andersen 2006). For eksempel kan et det være tilfeller hvor et intervjuobjekt tilknyttet et politisk parti gir en framstilling av et hendelsesforløp som er preget av egen lojalitet til partiet, eller et ønske om at partiet skal framstå på en bestemt måte. Ved tolkning av data har jeg som tidligere nevnt benyttet andre datakilder som supplement til intervjuene så fremt det har vært mulig.

Siden jeg først og fremst ønsket å kartlegge gjennomførte endringer har jeg benyttet relativt få informanter i datainnsamlingen. Dette har også vært av hensyn til ressurser tilgjengelig i arbeidet med masteroppgaven. Bruk av dybdeintervju med nøkkelpersoner har gjort det mulig å få tilgang på informasjon som er vanskelig tilgjengelig hvis man bare samler inn data gjennom formelle dokumenter, for eksempel informasjon om endringsforslag som ble drøftet internt men ikke vedtatt og bakgrunnen for dette.

3.2.1 Intervjuobjektene

Ved utvelgelsen av informanter til oppgaven satte jeg opp betingelser om at vedkommende måtte være sentralt plassert i Høyre, og at intervjuobjektene måtte representere en blanding mellom sentralt ansatte i partiets sekretariat og sentrale tillitsvalgte i partiet. Jeg satte også som betingelse at minst en av informantene måtte ha vært medlem av partiets arbeidsutvalg i perioden fra 2005-2007. Utvelgelsen av informanter bærer preg av en slags snøballutvelgelse, ved at jeg etter en forespørsel om intervju ble henvist til nøkkelpersoner som partiets generalsekretær og partiets kommunikasjonssjef på Stortinget mente var relevante for oppgaven. Jeg valgte denne utvelgelsesmetoden fordi jeg anså den som mest hensiktsmessig for å få tilgang til nøkkelpersoner i partiet som hadde kunnskap relevant for problemstillingen min. Ved en spredt utsendelse av intervjuforespørsel til ansatte og tillitsvalgte i partiet kunne jeg risikere avslag fordi forespørselen framsto som uryddig, eller ikke var klarert med partiets generalsekretær i forkant. Faren ved en slik snøballutvelgelse er at personene som står for utvelgelsen av informanter, velger ut informanter som har sammenfallende syn som dem selv. Denne faren blir redusert da jeg har forespurt både Høyres generalsekretær, Lars Arne Ryssdal og Sigbjørn Aanes, kommunikasjonssjef i Høyres stortingsgruppe om å velge ut informanter.

På eget initiativ tok jeg også kontakt med den tidligere lederen av Organisasjons- og strukturutvalget Petter Steen jr. for et intervju. Vedkommende kan ikke anses å være en nøkkelinformant fordi han ikke er sentral plassert i Høyre. På grunn av intervjuobjektets

særskilte stilling sett i forhold til de andre informantene har jeg benyttet en egen intervjuguide for vedkommende. Intervjuene har med unntak av ett, funnet sted på informantens arbeidssted, henholdsvis Høyres Hus eller Stortinget. Intervjuet med Petter Steen jr. foregikk over telefon på grunn av geografisk avstand. Ingen av informantene ønsket å være anonyme, men etter avtale kildeføres ikke informantene direkte i teksten. Kildeføring fra intervju i oppgaven vil derfor bli referert som ”intervju”.

Nøkkelinformantene jeg har benyttet tilfredsstillende de betingelser jeg satte i forkant av utvelgelsen av intervjuobjekter. Rune Aale Hansen er for tiden ansatt som fungerende informasjonssjef i Høyres Hovedorganisasjon. Han har tidligere vært sekretær for programutvalget for utviklingen av stortingsprogrammet 2009-2013. Mudassar Kapur ble ansatt i 2007 og er i dag leder for kampanjeavdelingen ved Høyres Hovedorganisasjon. Han er utdannet innen markedsføring og har ingen tidligere formell tilknytning til Høyre. Sigbjørn Aanes har siden 2010 vært ansatt som kommunikasjonssjef i Høyre. Han har tidligere hatt en rekke verv og stillinger i Høyre. Han var representant for Høyre i kommunestyret i Hadsel fra 1999 til 2003 og satt i perioden fra 2004 til 2006 i Unge Høyres sentralstyre. Han har også vært ansatt som valgkampkoordinator i Akershus i 2003 og i Nordland i 2005. Torbjørn Røe Isaksen er innvalgt i sin første periode som stortingsrepresentant for Høyre i Arbeids- og sosialkomitéen. Han var leder i Unge Høyre fra 2004 til 2008, og satt i Høyres arbeidsutvalg i samme tidsperiode. Fra 2007 ble han også valgt som sentralstyremedlem av Høyres landsmøte, og fra 2010 ble han valgt som representant i arbeidsutvalget av Høyres landsmøte. Tidligere har han vært kommunestyrerepresentant for Høyre i Porsgrunn og sittet på fylkestinget i Telemark. Petter Steen jr. er ordfører og Høyre-representant i Haugesund kommune. Fra 2006 til 2007 ledet han arbeidet med Organisasjons- og strukturutvalget i partiorganisasjonen.

Intervjuguiden

Intervjuguiden benyttet for samtlige informanter bortsett fra Petter Steen jr. er delt opp i tre tema; organisatoriske endringer, politiske endringer og vurderinger i tiden etter valgnederlaget. Ved å dele inn på denne måten har det vært enklere å systematisere innhentet data i etterkant. Informantene fikk flere anledninger til å besvare spørsmålet om hvorvidt det har skjedd endringer i partiet som følge av valgnederlaget, i og med at spørsmålet har vært gjennomgangstema for de tre intervjubolkene. Dette har bidratt til at informantene har fått

flere muligheter til å vurdere spørsmålet, og jeg har oppfattet at dette har hatt en positiv effekt i forhold til å redusere erindringsproblematikken. Gjennom intervjuguiden og underveis i intervjuet har jeg vektlagt å framheve at jeg er interessert i om endringene som har funnet sted har skjedd som følge av valgnederlaget. Dette har vært nyttig for å sikre at det eksisterer en reell kausalsammenheng mellom endringer som informanten opplyser om og valgnederlaget i 2005. Jeg utarbeidet en egen intervjuguide for Petter Steen jr. fordi han ikke kan anses som en nøkkelinformant på lik linje med de andre da han har en mindre sentral stilling i partiorganisasjonen til daglig. Intervjuet ble gjennomført fordi de andre informantene i svært liten grad vektla utvalget, slik at det var nyttig å få informasjon om resultatene og vurderingene gjort i utvalget sett fra deres ståsted. Intervjuguiden benyttet i intervjuet med Petter Steen jr. er derfor mer fokusert på Organisasjons- og strukturutvalget og mindre fokusert på endringer i partiorganisasjonen som helhet.

Oppfølging i etterkant av intervju

I etterkant av noen intervjuer har jeg hatt benyttet kommunikasjon via e-post for å stille oppfølgingsspørsmål til informantene. Dette har utelukkende vært informasjon som skulle utnyttes som beretning, hvilket gjør at risikoen for feiltolkning av informasjonen er mindre enn hvis informasjonen skulle utnyttes som levning. Jeg fant det imidlertid også nødvendig å sende en forespørsel til partiets fylkessekretærer for å kartlegge eventuell forekomst av uravstemninger i Høyres fylkeslag og lokalforeninger. Gjennom denne kartleggingen har jeg også forespurt fylkessekretærene om å gi en kort vurdering av bakgrunnen for at fylkeslaget eller lokalforeningen besluttet å gjennomføre en uravstemning, hvilket kan kategoriseres som informasjon benyttet som levning. Siden det er utfordringer knyttet til hvorvidt fylkessekretærenes oppfatning er representative for fylkets partimedlemmer, og at skriftlig kommunikasjon begrenser muligheten til en god dialog om bakgrunnen for fylkessekretærens oppfatning har jeg ikke vektlagt vurderingene fra fylkessekretæren nevneverdig i oppgavens analysedel. Hele undersøkelsen er presentert i vedlegg 4.

Operasjonalisering av høyre-venstreaksen

Da jeg intervjuet informantene gav jeg ingen systematisk framstilling av høyre-venstreaksen da jeg spurte om hvorvidt de oppfattet at Høyre hadde beveget seg politisk langs en høyre-venstreakse som følge av valgnederlaget i 2005. Jeg understreket imidlertid som vist i intervjuguiden (se vedlegg 1) at spørsmålet hadde som hensikt å fange opp endring på et

overordnet plan. Bakgrunnen for dette var at jeg i utgangspunktet ønsket å la informantene besvare spørsmålet så fritt som mulig slik at de ikke følte at spørsmålet ble avgrenset og at de dermed utelukket enkelte endringer som var relevante for oppgaven. I stedet ønsket jeg heller å stille oppfølgingsspørsmål for å få klargjort hvilke endringer langs høyre-venstreaksen informanten siktet til, for deretter å skape et grunnlag for sammenligning opp mot andre oppfatninger og et grunnlag for analyse av endringen. Dette passet også inn i vurderingen om å unngå koding av oppgavens indikatorer, men og heller foreta en vurdering av endringer langs de ulike indikatorene. Jeg vurderte det også slik at selv om deres oppfatning av aksens ikke nødvendigvis ville være helt identiske, ville informantene være fortrolige med aksens overordnede trekk som denne oppgaven tar sikte på å favne om. Dersom jeg skulle vurdert hvert enkelt politiske saksfelt ville det krevd en mer systematisk operasjonalisering av høyre-venstreaksen. Jeg vurderte det videre slik at siden informantene var personer fra partiets elite ville de også være fortrolig med Høyres plassering langs en politisk høyre-venstreaksen, og ha en gjennomtenkt oppfatning om en eventuell bevegelse langs denne.

3.2.2 Bruk av innsamlet data i oppgaven

I oppgaven veksler jeg mellom å utnytte informasjonen framskaffet gjennom dybdeintervju og gjennom dokumenter som levning og som beretning. Når man utnytter en kilde som levning bruker man kilden til å fortelle noe om sin samtid. Skriftlige kilder kan anses som et produkt med en opphavsmann. Hvis kilden skal utnyttes som levning bruker man dokumentet til å si noe om opphavsmannens holdninger eller at det skriftlige dokumentet er et resultat av en handling. Dokumenter kan i denne oppgaven si noe om opphavspersonens motivasjon bak handlingen som resulterte i det aktuelle dokumentet (Langholm 1997: 22-23). Langholm (1997) setter likhetstegn mellom å utnytte en kilde som levning og å trekke ”slutning til kildens opphav” (s. 23). Et eksempel på bruk av dokumenter som levning i denne oppgaven er boken skrevet av Erna Solberg (Solberg 2011). Boken *Mennesker, ikke milliarder* handler i utgangspunktet om Høyres politikk på ulike områder, men for eksempel forteller utvelgelsen av de politiske sakene boken omhandler også noe om hvilke politiske saker Erna Solberg ønsker å profilere partiet på. Andre selvbiografier i tillegg til landsmøtetaler og ulike partidokumenter utnyttes også som levning i oppgaven. Informasjon framskaffet gjennom eliteintervjuene utnyttes i enkelte tilfeller som levning på hva som kunne betegnes som rådende stemning innenfor partiorganisasjonen. Problemer knyttet til validiteten på denne delen av datamaterialet drøftes ytterligere i avsnitt 3.2.3.

Når en kilde utnyttes som beretning utnyttes kilden til å kartlegge saksforhold, altså faktiske hendelser som har funnet sted (Langholm 1997: 23). Informasjonen som er framskaffet gjennom intervju utnyttes også som beretninger for å få informasjon om hvilke tiltak og prosesser som faktisk har blitt iverksatt i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005. De formelle partidokumentene utnyttes både som levning og beretning i oppgaven. Årsmeldingene fra sentralstyret til landsmøtet og resolusjoner vedtatt av Høyres landsmøte utnyttes først og fremst som beretninger for å kartlegge hvilke prosesser og hendelser som har funnet sted i partiorganisasjonen, og å supplere og verifisere informasjon ervervet gjennom intervjuene.

Formelle partidokumenter

For å verifisere og supplere påstander som framkom av intervjuene og for å kartlegge prosesser og vedtak i Høyre relevant for å besvare problemstillingen, har jeg benyttet data samlet inn gjennom formelle dokumenter som årsberetning, programerklæring, resolusjoner, Høyres lover², Høyres håndbøker³, Erna Solbergs landsmøtetaler og annet referert fra Høyres landsmøter. Sentralstyrets årsberetning legges fram for Høyres landsmøte hvert år. Den består av en grundig beskrivelse av konkrete aktiviteter Høyres organisasjon har gjennomført i året som har gått. I tillegg gir den en beskrivelse av den politiske situasjonen og de viktigste politiske saksfeltene for Høyre i året som har gått. Sentralstyrets årsberetning har derfor vært en god kilde til opplysninger om faktiske aktiviteter som har blitt gjort. Jeg har ikke benyttet sentralstyrets årsberetning for 2010 som datagrunnlag fordi den ble lagt fram i forkant av Høyres landsmøte i 2011 kun to og en halv uke før oppgaven skulle ferdigstilles, hvilket gjorde at det tidsmessig ble for utfordrende og ta inn dataen fra årsmeldingen. Det samme er gjeldende for Erna Solbergs landsmøtetale i 2011, og resolusjoner vedtatt på Høyres landsmøte i 2011.

Sentralstyrets årsberetninger forteller lite om eventuelle bortprioriteringer av enkelte tiltak og bakgrunnen for dette. Det er informasjon jeg har forsøkt å få belyst gjennom dybdeintervjuene. I landsmøtetalene, den politiske statusbeskrivelsen i sentralstyrets årsberetning, samt i Høyres håndbøker har det vært en god beskrivelse av hva som er organisasjonens oppfatning av Høyres posisjon i det politiske landskapet, hva partiet anser som de store politiske utfordringene og viktigste strategiske grep framover. Et eksempel på

---

² Organisasjonens vedtekter.

³ Hjelpemanual for Høyres aktive medlemmer, utgis årlig.

dette er Erna Solbergs landsmøtetale i 2006 hvor hun trakk fram viktigheten av at Høyre måtte fokusere på flere saker enn skatt og skole. Partilederen la i talen sin vekt på at Høyre skulle snakke mindre om milliarder, og mer om mennesker, og la dermed kursen mot et bredere politisk nedslagsfelt for Høyre (Solberg 2006; intervju).

Resolusjoner og politiske programmer vedtatt på Høyres landsmøter gir et godt innblikk i hva som er Høyres politikk og politiske prioriteringer, i tillegg har resolusjonene gjort det enklere å spore endringer over tid. Endringer av organisasjonens vedtekter er også synliggjort i landsmøtedokumentene, og debatten i organisasjonen om forslagene er delvis tilgjengelig gjennom landsmøtets referat. I 2007 ble det lagt fram en rapport fra et utvalg satt ned for å gjennomgå Høyres struktur og organisasjon. Rapporten har vært nyttig for å se hvilke tiltak som har blitt diskutert i organisasjonens evaluering av valgnederlaget i 2005. Samtidig sier den lite om de tiltak som ble drøftet og nedstemt i en tidlig fase. Dette synliggjør igjen at både data samlet inn gjennom innstillingen fra det såkalte Organisasjons- og strukturutvalget i Høyre og endringer i formelle dokumenter må suppleres med informasjon gjennom dybdeintervjuene, fordi de ikke gir et fullstendig bilde av vurderingene bak endringer som har blitt foreslått.

Faghistoriske bøker om Høyre

Jeg har benyttet flere faghistoriske arbeider om Høyres historie som datagrunnlag til oppgaven. Dette har vært nyttig for å få et bilde av partiets historie og framvekst og tidligere regjeringserfaring. I tillegg har bøker om Høyres historikk vært nyttige for å samle informasjon om endring i partiorganisasjonen ved tidligere valgnederlag for å danne et sammenligningsgrunnlag til valgnederlaget i 2005. Historieverkene om Høyre har også vært viktig for å danne et realistisk bilde av historiske hendelser som trekkes fram som bakgrunnsvariabler for situasjoner og debatter i partiet i dag. Et eksempel på dette er at Høyres forhistorie med Fremskrittspartiet trekkes fram som en del av forklaringen på at noen innad i partiet har vært kritiske til et regjeringssamarbeid med Frp.

Selvbiografier og politisk prosa

Jeg har benyttet politiske selvbiografier og andre bøker under betegnelsen politisk prosa som representanter for Høyre har skrevet, som datagrunnlag til oppgaven. Deriblant selvbiografien til Per-Kristian Foss og Erna Solberg sin nye bok *Mennesker, ikke milliarder*, om Høyres

politikk. Denne litteraturen har først og fremst hatt nytteverdi for oppgaven som levning ved å være kilde for hva som er forfatterens oppfatning, ikke som en objektiv kilde til fakta.

Nyhetsartikler og politiske kommentarer i massemedia

Gjennom mediesøketjenesten Atekst har jeg ervervet meg en oversikt over nyhetsartikler og politiske kommentarer i papiravisene som har handlet om Høyre. Jeg har fokusert spesielt på søk om Høyre i månedene etter valgnederlaget i 2005 gjennom bruk av søkeordene "Høyre" og "valg". Jeg har søkt både etter nyhetsartikler og politiske kommentarer. Disse kildene utnyttes både som levninger og beretninger i oppgaven. De utnyttes som levninger fordi de forteller noe om hvordan omgivelsene bedømte Høyre etter valgnederlaget i 2005. Mediekildene utnyttes også som beretninger ved at jeg gjennom uttalelser Høyre har gjort til media kan kartlegge hvordan partiet reagerte utad i etterkant av valget i 2005 og gir også et bilde av hvilke tema partiet ble presset på i media etter valget..

3.2.3 Ytterligere drøfting om validitet og reliabilitet for data benyttet i oppgaven

Intervjuobjektene benyttet i oppgaven

Siden intervjuobjektene spiller ulike roller i partiet har det vært naturlig å ta hensyn til dette når data fra intervjuene skal analyseres for ikke å få skjev informasjon. Jeg har gjennom analyse av data lagt til grunn at informanter vil prioritere sitt eget arbeidsfelt når de omtaler endringer i Høyre. Denne antakelsen har gjennom datainnsamlingen blant annet kommet til syne gjennom at sekretariatsmedlemmer som har hatt overordnet ansvar for enkelte av Høyres satsninger har vektlagt disse satsningene i sine intervjuer. Ved analyse av data har dette ikke blitt tolket som at de mente at disse har vært viktigere enn andre nysatsninger, med mindre de eksplisitt har gitt uttrykk for dette. Jeg har ved flere anledninger også fått verifisert informasjon fra intervjuene gjennom partiets årsberetninger og sekretariatet i fylkespartier i Høyre, for å ta hensyn til at data gjennom intervju kan være preget av informantenes ståsted og rolle i organisasjonen.

Partielite og representativitet

Oppfatninger og holdninger omtalt i selvbiografier og lignende har blitt benyttet til å bekrefte påstander om hva som på et gitt tidspunkt var den rådende oppfatningen i organisasjonen om et tema som har framkommet under intervjuer. Jeg anser dette som uproblematisk fordi måten å få bekreftet at en holdning faktisk var rådende, er nettopp å oppsøke flere kilder. En fare ved metodikken er selvfølgelig at både intervjuobjektene og de som har skrevet bøkene benyttet i oppgaven tilhører Høyres "elite", enten ved at de er sentralt plassert i Høyres Hovedorganisasjon, eller at de er eller har vært i Høyres arbeidsutvalg. Dette kan gjøre dem mindre representative for den jevne holdningen til et spørsmål i Høyre. Min vurdering er imidlertid at det er nettopp partiets elite som er relevante kilder for å besvare oppgavens problemstilling, da de sitter med best oversikt over hva som faktisk har skjedd av endringer internt i partiet de siste årene og har i flere tilfeller også hatt makt til å iverksette dem. Det er også trolig at et vanlig medlem i Høyre ikke har et like gjennomtenkt forhold til hvorfor Høyre har handlet som de har gjort i etterkant av valgnederlaget, som de som daglig forholder seg til partiorganisasjonen som ansatt eller heltids-/deltidspolitiker.

Den mest omfattende definisjonen av partiets elite kan være tillitsvalgte gjennom partiets organer, representert ved delegatene på Høyres landsmøte. Det er landsmøtet som er det høyeste organet i partiet, og en fundamental omlegging av partiets struktur og virkemåte må bestemmes her. Mindre endringer, som for eksempel opprettelsen av et nytt medlemsblad representerer nysatsninger innenfor partiets eksisterende strukturer kan bestemmes innenfor sentralstyret, og i enkelte tilfeller arbeidsutvalget (Høyre udatert). I denne oppgaven har jeg imidlertid benyttet en noe snevrere elite som nøkkelinformanter; ansatte ved hovedkontoret og en heltidspolitiker på Stortinget som lenge har vært medlem av Høyres Arbeidsutvalg. Vurderingen om hvorvidt den delen av partiets elite som er nøkkelinformanter i oppgaven er representative for Høyres elite på generell basis er gjort på flere plan. For det første gjennom at flere av spørsmålene relevante for oppgaven er gjennomdiskuterte spørsmål i organisasjonen. Det medfører at det er mer sannsynlig at det eksisterer et enstemmig og klart bilde av hva som var den rådende oppfatningen i organisasjonen. Et eksempel på dette er svar på spørsmålet om hvorfor Høyre gjorde et dårlig valg i 2005, hvor nøkkelinformantene stort sett har sammenfallende svar. Jeg har også gjort søk gjennom tidligere mediasaker for å få fram avvikende holdninger i Høyre. Eksempler på dette er spørsmål om regjeringskoalisjon med Frp og om hvorvidt Erna Solberg burde fortsette som partileder. I tillegg har jeg også

gått gjennom landsmøtoreferatet når aktuelle tema for oppgaven drøftes, for å få et bilde av ulike meninger i landsmøtesalen og for å kunne kontrollere om disse er i tråd med informasjon jeg har ervervet meg gjennom intervju.

4 Høyre og stortingsvalget i 2005

I dette kapitlet har jeg i korte trekk beskrevet Høyres historie og organisering av dagens partiorganisasjon. Jeg har også gjennomgått noen av de tidligere valgnederlagene for partiet for å danne et sammenligningsgrunnlag i forhold til valgnederlaget i 2005. Deretter har jeg vurdert Høyre fra valgnederlaget i 2005 til 2009 opp i mot de indikatorene som ble presentert i kapittel 2, og drøftet funnene som har blitt gjort for å svare på oppgavens problemstilling.

4.1 Høyres historikk og organisering

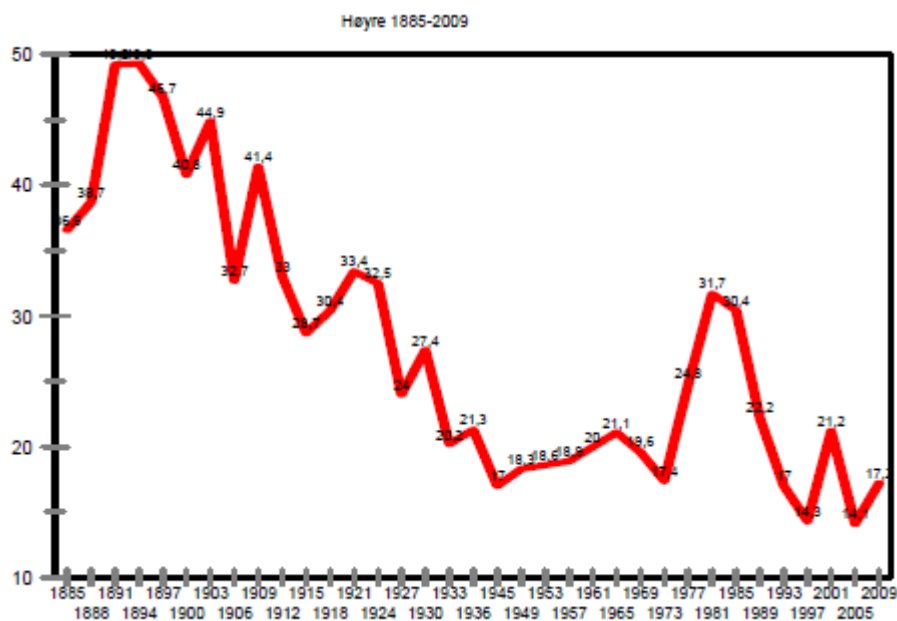
Høyre ble stiftet i 1884 under navnet ”Det konservative parti” (endret til Høyre i 1913). Partiet sto blant annet for at parlamentarismen var i strid med bevaring av grunnlovens maktfordelingsprinsipp, for bevaring av unionen med Sverige og mot utvidelse av stemmeretten (Kaartvedt 1984: 58, 60-61). Høyres ideologiske ståsted bygger i dag på en kombinasjon mellom et konservativt samfunnssyn og liberale verdier (Høyre 2008).

4.1.1 Organisering av partiorganisasjonen i dag

Høyres partiorganisasjon er per dags dato organisert gjennom et arbeidsutvalg, et sentralstyre og et årlig landsmøte som partiets høyeste organ. Arbeidsutvalget (AU) i Høyre tilsvarende sentralstyret i andre partiorganisasjoner i Norge. AU tar beslutninger som ikke er tillagt sentralstyret eller landsmøtet og består av leder, 1. og 2. nestleder, to landsmøtevalgte delegater, leder av Høyres Kvinneforum, leder av Unge Høyre, leder av stortingsgruppen og regjeringsgruppen. I tillegg deltar partiets generalsekretær på møtene uten stemmerett. Høyres sentralstyre møtes mellom partiets landsmøter. Sentralstyret består av de landsmøtevalgte medlemmene av arbeidsutvalget, stortingsgruppens leder og nestleder, Regjeringsgruppens leder, partiets fylkesledere, lederen i Unge Høyre, lederen i Senior Høyres Landsforbund og lederen i Høyres Studenterforbund og fire landsmøtevalgte medlemmer (Høyre). Sentralstyret tilsvarende landsstyret hos andre partiorganisasjoner i Norge. Høyre hadde ved utgangen av 2009 35 683 medlemmer, dersom medlemmene i Unge Høyre, Høyres Studieforbund og Senior Høyres landsforbund inkluderes, var det samlede medlemstallet ved utgangen av 2009 44 576 (Høyre 2010).

4.1.2 Høyres historikk

Som figur 1 viser har Høyre hatt svært varierende oppslutning siden partiet ble stiftet. Etter andre verdenskrig skulle det ta lang tid før Høyre fikk sitte ved Kongens bord. Med unntak av Kings Bay-episoden i 1963 da en borgerlig opposisjon med støtte fra Sosialistisk Folkeparti felte Arbeiderpartiregjeringen ved mistillitsvotum, satt Høyre i opposisjon i etterkrigstiden fram til 1965. Den korte regjeringsperioden i 1963 ble likevel viktig for de borgerlige partiene, da de for første gang fikk utforsket en samarbeidsregjering i praksis, om enn for en svært kort periode (Sejersted 2003: 278-279). I 1965 dannet Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Senterpartiet Borten-regjeringen. Flertallskoalisjonen ble sittende til 1971, da EF-striden til slutt førte til brudd i regjeringssamarbeidet.

Figur 1. Graf over Høyres oppslutning ved stortingsvalg, 1885- 2009. Kilde: Aardal (udatert).

På slutten av 70-tallet opplevde Høyre sterk medvind, og i 1981 dannet Kåre Willoch en borgerlig mindretallsregjering. I 1983 tok Høyre inn Venstre og KrF i regjeringen for å få en borgerlig flertallsregjering. Etter valget 1985 tapte partiene det borgerlige flertallet på Stortinget, men ble sittende i regjeringssposisjonen fram til den ble felt på kabinettspørsmål i 1986 på spørsmål om innstramming i økonomien.

Høyre hadde en kort fase i regjeringsskontorene i 1989 i koalisjon med KrF og Senterpartiet, men internt skapte EØS-saken stor splid mellom regjeringspartiene, og det endte med at Arbeiderpartiet tok over regjeringsmakten i 1990. Det skulle gå elleve år før Høyre igjen var

tilbake i regjeringkvartalet. KrF og Venstre hadde etter skuffende oppslutning for sentrumsregjeringen (V, KrF og Sp) vendt seg til Høyre for et mulig regjeringalternativ etter stortingsvalget i 2001. Høyres oppslutning utgjorde over halvparten av regjeringens parlamentariske grunnlag i koalisjonen. Kjell Magne Bondevik (KrF) fikk statsministerposten, mens Høyre fikk blant annet finansministerposten og utenriksministerposten.

4.1.3 Tidligere valgnederlag og reorganisering

For å få et sammenligningsgrunnlag for Høyres reaksjon på valgnederlaget i 2005 har jeg gjennom Høyres landsmøtedokument fra 1991 og tidligere publisert historikk om Høyre studert etterspillet til tidligere valgnederlag i Høyres partiorganisasjon. Etter at Høyre gjorde et dårlig lokalvalg i 1967 mens de satt i Borten-regjeringen, ble det i partiets egen evaluering av valget satt fokus på at partiets politikk hadde blitt underkommunisert på bekostning av kompromisser inngått i koalisjonsregjeringen. Det ble konkludert med at partiapparatet måtte ta et større selvstendig ansvar for å profilere Høyres politikk, fordi regjeringen og stortingsrepresentantene i stor grad måtte representere politikken som utgikk fra Borten-regjeringen. For å få i gang økt engasjement for politikktutvikling og bedre kommunikasjon mellom medlemmene og partiledelsen ble det i 1968 sendt ut seks ulike debattskrifter i regi av programkomitéen. I debatten som påfulgte deltok nesten 3000 medlemmer fordelt på 400 ulike studiegrupper. En slik aktivisering av partiorganisasjonen var unik i Høyres historie (Sejersted 2003: 394).

I 1968 ble det opprettet et organisasjonsutvalg som skulle evaluere Høyres organisering av partiorganisasjonen. Utvalget vurderte det slik at veien til økt velgeroppslutning for Høyre var å klare å presentere en sterk og samlet ledelse som i større grad kunne synliggjøre partiet heller enn regjeringen. De mente at fundamentet for denne ledelsen måtte ligge hos partiorganisasjonen heller enn hos stortingsgruppen, slik at man sto mer uavhengig fra regjeringen. Løsningen ble et mer sentralisert demokrati i partiorganisasjonen. Gjennom endring i Høyres lover i 1970 omgjorde man det gamle landsstyret hvor fylkene var representert, til sentralstyret i noe revidert form. Landsmøtets rett til å velge delegater til sentralstyret ble redusert fra 15 til 4 representanter. I tillegg ble det opprettet et arbeidsutvalg som skulle bestå av formannstrioen i tillegg til to delegater valgt av landsmøtet. Arbeidsutvalget fikk fullmakt til å avgjøre alle saker som ikke var tillagt sentralstyret eller

landsmøtet. Denne strukturen består i hovedtrekk fortsatt i dag (jfr. avsnitt 4.1.1). I en bok om Høyres historie vurderer historikeren Francis Sejersted imidlertid at reformene ikke skal tillegges for mye betydning for en sterkere og synligere partiledelse utover 70-tallet, fordi personene som hadde ledervervene i denne tidsperioden var vel så avgjørende for utviklingen i Høyre som de strukturelle endringene (Sejersted 2003: 401-403).

Stortingsvalget i 1989 ble først og fremst et godt valg for de to nye fløypartiene, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Høyre gikk tilbake med nesten åtte prosentpoeng fra 30,4 i 1985 til 22,2 i 1989. Arbeiderpartiet hadde imidlertid også gått på et stort valgnederlag og Syse-regjeringen, en koalisjon bestående av Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, tiltrådte 16. oktober 1989. På grunn av intern EØS-strid gav de fra seg regjeringstaburetten til Gro Harlem Brundtland. I 1990 nedsatte også Høyre en strukturkomité som skulle undersøke spørsmålet "Hva er hensikten med partiorganisasjonen?". En av hovedkonklusjonene var behovet for mer diskusjon om politikk internt i organisasjonen, og stortingsgruppen, og en eventuell regjeringsgruppe fikk såkalt konsultasjonsplikt ovenfor partiets organer. Utnyttelse av programprosessen som et middel for å aktivisere partimedlemmer i politikkutvikling ble også framhevet i rapporten. Behovet for egne informasjonskanaler til medlemmer og støtte-medlemmer ble også drøftet, men ansett som kostbart ettersom e-post ikke var særlig utbredt i det aktuelle tidsrommet. Etter forslag fra utvalget vedtok Høyres landsmøte i 1991 å ha færre medlemmer i arbeidsutvalget for å gjøre det mer smidig og dermed bedre i stand til å foreta løpende vurderinger og beslutninger (Høyre 1991).

4.1.4 Stortingsvalget i 2005

Stortingsvalget i 2005 var første gang siden Willoch-regjeringens dager at partiet gikk til valg som sittende regjeringsparti. Erna Solberg ble valgt som partileder av Høyres landsmøte i 2004. Solbergs store ilddåp, stortingsvalget i 2005, endte med en velgeroppslutning på 14,1 prosent og utgjorde historiens dårligste valg for Høyre. Deres regjeringskolleger i sentrum, KrF og Venstre gjorde henholdsvis et dårlig og et svært godt valg. Venstre økte sin oppslutning i stortingsvalget fra 3,9 prosent i 2001 til 5,9 prosent i 2005, og økte sitt antall mandater på Stortinget fra 2 til 10, mens KrF nesten halverte sin oppslutning fra 12,4 prosent til 6,8 prosent (Aardal udatert). Høyre hadde mistet 16 prosent av sine velgere fra 2001 til

Fremskrittspartiet og 13 prosent av sine 2001-velgere til Arbeiderpartiet. Hele 36 prosent av Venstres velgere i 2005-valget hadde stemt på Høyre i 2001 (Aardal 2007: 26-28).

Nå skulle Høyre for første gang siden 1961 befinne seg i opposisjon i en stortingsperiode med flertallsregjering. Under landsmøtet i 2005 hadde Høyre vedtatt en resolusjon som slo fast at partiet ville få best gjennomslag for Høyre-politikk ved å delta i et regjeringssamarbeid med sentrumpartiene Venstre og KrF (Høyre 2005). Det katastrofale valgresultatet i 2005 dannet avsparket for en debatt om hvilken regjeringskoalisjon partiet skulle satse på i fremtiden. I media begynte også debatten om hvorvidt partileder Erna Solberg var kvalifisert til å fortsette som leder i Høyre. Internt i partiet var det ulike meninger (*Sandefjords blad* 2005; intervju). Erna Solberg klarte å sette en midlertidig strek for debatten i media da hun på landsmøtet i 2006 gjorde det klart at hun ville la lokalvalget i 2007 avgjøre om hun skulle fortsette som partiets leder (*Dagsavisen* 2006).

4.1.5 Organisasjons- og strukturutvalget

I mai 2006 vedtok sentralstyret blant annet på bakgrunn av evalueringen av valgkampen, å nedsette et utvalg som skulle drøfte flere utfordringer i partiet, blant annet økonomiske utfordringer i de ulike partinivåene, og Høyres utfordringer som medlemsorganisasjon. Utvalget ble nedsatt som følge av valgnederlaget i 2005 og ble kalt Organisasjons- og strukturutvalget (Høyre 2006d; intervju). Utvalget leverte sin sluttrapport til landsmøtet 2007 (Høyre 2007b). Rapporten gjennomgår flere utfordringer identifisert for partiorganisasjonen. Utvalget foreslo flere organisasjonsbyggende tiltak blant annet for å tilrettelegge for bedre informasjonsflyt mellom de ulike nivåene i partiorganisasjonen, bedre skoleringen av partiets medlemmer og tilrettelegge for økt involvering av partilagene ved utvikling av Høyres politikk.

4.2 Vurdering av utviklingen i Høyre etter 2005-valget

4.2.1 Endring i politisk innhold og strategi som følge av valgnederlaget i 2005

Indikator 1: Endring i hvilke politiske parti som ansees som aktuelle koalisjonspartnere for et potensielt regjeringssamarbeid

Høyres landsmøte åpnet i 2006 for et bredere samarbeid mellom alle partiene på borgelig side og vedtok at de ikke-sosialistiske partiene måtte sette seg som felles mål å felle den rødgrønne regjeringen ved valget i 2009. I 2008 ble det gjennom vedtak i sentralstyret presisert at Høyre åpnet for regjeringssamarbeid med både Venstre, KrF og Fremskrittspartiet (Høyre 2006b; Hansen 2010). Et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet ble dermed forankret i partiorganisasjonen som et mulig regjeringsalternativ i løpet av forrige stortingsperiode (2005-2009). Det har altså skjedd en klar endring på dette punktet etter valgnederlaget i 2005.

Rett før sommerferien i 2005 gikk Carl I. Hagen ut i media og sa at Fremskrittspartiet ikke ville være støtteparti for en regjering med Kjell Magne Bondevik som statsminister (*Norsk telegrambyrå* 2005). Dette gjorde det også vanskelig for Bondevik II-regjeringen å presentere et troverdig borgelig regjeringsalternativ for velgerne. Mens Høyre ikke klart og tydelig ville utelukke et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet, var deres regjeringskolleger i Venstre svært tydelig på at de ikke ønsket å sitte i regjering med Frp (*Bergens tidende* 2005). I sin selvbiografi skriver tidligere nestleder i Høyre, Per-Kristian Foss at han i ettertid angret på at de i stor grad lot Hagens utspill stå ubesvart, og at han tror dette fikk konsekvenser i form av at mange velgere ikke stemte Høyre på valgdagen (Foss 2010: 140-141). Den tidligere nestlederen gir også uttrykk for at Høyre i 2005 burde tatt et sterkere oppgjør med den prinsipielle forskjellen mellom Høyre og Fremskrittspartiet (Foss 2010: 150). Han mener også at Høyre burde ha presisert klart og tydelig underveis i stortingsvalget at Erna Solberg var Høyres statsministerkandidat, og en naturlig arvtaker om Kjell Magne Bondevik skulle trekke seg i kommende stortingsperiode (Foss 2010: 141).

Hvorfor kom Fremskrittspartiet inn i varmen?

Spørsmålet om regjeringssamarbeid med Frp har vært oppe til debatt flere ganger i partiorganisasjonen (intervju). Underveis i stortingsperioden fra 2001-2005 hadde det kommet signaler til partiledelsen både fra velgere og tillitsvalgte i Høyre som stilte seg uforstående til partiets skepsis til et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet (Foss 2010: 140-141; VG 2005; intervju). Allerede på valgdagen etter at utfallet var klart uttalte Erna Solberg at det var på tide for Høyre å satse på en bredere borgerlig samling hvor man hadde et mer avklart forhold til Fremskrittspartiet (*Aftenposten* 2005). Vurderingene innad i Høyre var blant annet

at de politiske tyngdelovene nå tilsa at partiet måtte åpne for dette om man skulle klare å presentere et troverdig alternativ til en rødgrønn flertallsregjering. Løsningen for Høyre var ikke åpenbar fordi både sentrumpartiene og Frp i praksis ba Høyre om å velge side i og med at Venstre og KrF utelukket regjeringssamarbeid med Frp, mens Frp utelukket igjen stille som støtteparti til en ny Bondevik II-regjering. Høyres holdning i spørsmålet ble derfor at de var åpne for samarbeid med samtlige ikke-sosialistiske partier, men at partiet ville diskutere regjeringskoalisjon mer konkret først etter at velgerne hadde stemt fram et ikke-sosialistisk flertall og at mandatfordelingen mellom partiene var klar (Hansen 2010; intervju).

Et av intervjuobjektene peker på at medieoppmerksomheten rundt Høyres forhold til Fremskrittspartiet ble altoppslukende etter valget i 2005, i den forstand at Høyre ikke fikk snakket om politikken sin så lenge de ikke hadde et oppklarende svar på Frp-samarbeidet framover. Sånn sett har Høyres nye holdning til regjeringssamarbeid fungert godt fordi partiet har fått mer albuerom til å diskutere egen politikk, og har i mindre grad måttet svare på Høyres forhold til Fremskrittspartiet mener intervjuobjektet. Det var også enkelte i Høyre som håpet at Frp sin oppslutning ville falle hvis det ble klart at de inngikk i et troverdig regjeringalternativ. Bakgrunnen for dette var at man så at SV falt i oppslutning fra den dagen det ble klart at de ønsket å samarbeide med Arbeiderpartiet i regjering. En informant beskrev vurderingen på følgende måte:

Når velgerne skal stemme på et regjeringalternativ har de en tendens til å velge det partiet de anser som mest ansvarlig. (intervju).

Samtidig peker en informant på at det er mange i Høyre i dag som faktisk mener at man kan oppnå gode politiske resultater i et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet (intervju). Endringen i hvilke partier som var aktuelle regjeringspartnere for Høyre er i samsvar med Downs teori om partiene som rasjonelle institusjoner i og med at partiet i praksis ikke kunne oppnå regjeringsmakt med dagens situasjon, hvilket igjen ville vanskeliggjøre oppgaven om å gjenreise partiet og få tilbake velgerne. Høyre har ikke foretatt et totalt skifte fra KrF og Venstre over til Frp, men holder begge mulighetene åpne. Noe av vurderingen bak et slikt valg kan være at partiet ikke er sikre på om at de vil tjene flere velgere enn de mister om de velger mellom Frp og sentrumpartiene. Kostnaden ved å unngå å velge er at Høyre ikke har en klar regjeringsskoalisjon å presentere til velgerne før valget.

Årsakssammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og endring

Selv om alle årsakene til vedtaket om samarbeid med Frp på en eller annen måte kan knyttes til valgresultatet i 2005, er presset fra velgermassen en svært interessant årsak til endringen sett i lys av oppgavens teoretiske utgangspunkt. Dette fordi beslutningen delvis var basert på at partiorganisasjonen hadde opplevd et press som de nå gav etter for på grunn av det eksterne sjokket som valgnederlaget i 2005 representerer. Vurderingen bak å måtte presentere et troverdig regjeringalternativ basert på de politiske realitetene, og ønsket om å få rom i media til å snakke om egen politikk kunne også vært årsaksfaktorer i et bilde hvor Høyre hadde gjort et godt valg, men likevel sto i fare for å miste regjeringsmakten. Eller sagt på en annen måte, politiske partier, særlig i et flerpartisystem må alltid forholde seg til andre partiers oppslutning ved valg, og orientere seg på nytt, forutsatt at partiet ønsker regjeringsmakt ved neste valg. Flerpartisystemet i Norge utgjør altså også en av årsakene til Høyres endring.

Indikator 2: Høyre- eller venstredreining i partiets politikk

I en gjennomgang av innledningskapittelet av stortingsprogrammet for 2005-2009 og 2009-2013, det reviderte prinsippprogrammet i 2008 og dybdeintervjuer har jeg ikke sporet en endring i partiets ideologiske plassering langs høyre-venstreaksene (Høyre 2005b; Høyre 2008; intervju). Høyres arbeid med å utdype egen politikk på saksfeltet partiet ikke har markert seg på eller hatt høy troverdighet på tidligere representerer en endring i politisk innhold, men innenfor partiets eksisterende ideologiske rammer som konservativt parti. Det har imidlertid skjedd en klar endring i partiets strategi for presentasjon av egen politikk som i utgangspunktet ikke fanges opp av indikator 2. Dette har medført en ny prioritering av politiske tema i Høyre hvor flere av sakene man forsøker å få økt troverdighet på blant velgerne er saker som tradisjonelt har "tilhørt" venstresiden i norsk politikk.

Høyre iverksatte en bevisst satsning på å profilere seg på et bredere antall politiske saker fordi det etter hvert i organisasjonen spredte seg en oppfatning om at velgerne så på Høyre som kassaapparatpartiet, og at dette var avgjørende for det dårlige valgresultatet i 2005. Internt i partiet var det flere som mente at partiet i valgkampen var blitt oppfattet som et kynisk kalkulatorparti, som var ensidig fokusert på økonomi og hadde liten geografisk bredde (Høyre 2006). Sentralt i partiet mente man at valgkampanjens slagord "Fortsatt framgang" og resten av valgkampanjen til Høyre i 2005 dessuten hadde vært for tilbakeskuende på hva partiet hadde fått til i forrige periode (Solberg 2011: 220; intervju). I evalueringen av Høyres

valgresultat på landsmøtet i 2006 ble det fra talerstolen påpekt at Høyre under valgkampen framsto som et kalkulatorparti. Det ble sagt at Høyres politikk ikke virket relevant for folk flest, og at partiet til tider under valgkampen framsto som om de ville spare folk til fant (Høyre 2006).

En av årsakene til det dårlige valgnederlaget som også trekkes fram var at Høyre ikke var alene i valgkampen om å ha høy troverdighet på økonomisk ansvarlighet. Et intervjuobjekt uttaler blant annet at:

Folk gjenvelger ikke nødvendigvis en regjering fordi den holder orden på økonomien i Norge, i hvert fall ikke når motparten er Arbeiderpartiet som har veldig høy troverdighet på å holde orden i økonomien. (intervju)

I forkant av 2005-valget hadde Høyre valgt ut fire hovedsaker; skatt, skole, trygg økonomi og valgfrihet. Samtlige tema hadde partiet markert seg på tidligere. Skatt og skole er saker Høyre har vært svært profilert på i tidligere valgkamper. Høyre hadde lagt inn et stort fokus på at de var et styringsdyktig parti som kunne sikre en trygg økonomi, 2005-valgkampens slagord var ”Fortsatt framgang”. Partiet ønsket også å fronte valgfrihet med fokus på offentlig sektor som for eksempel fritt sykehusvalg⁴. Dette er en sak som de borgelige partiene tidligere har profilert seg på, og representerer en tradisjonell Høyre-sak som har valgfrihet og individets rett til å velge i fokus. Flere av intervjuobjektene har trukket frem at det til tider hadde vært alt for liten vilje til å snakke om andre tema enn saker hvor partiet fra før av hadde høy troverdighet hos velgerne, som skatt og skole. Erna Solberg har i etterkant erkjent at Høyre ikke klarte å profilere seg på myke saker som eldreomsorg og fattigdomsbekjempelse i valgkampen i 2005 (Solberg 2011: 220). Den nye strategien etter 2005-valget innebar at Høyre skulle gå inn i upløydd mark, og markere seg i saker Høyre tradisjonelt hadde hatt lav troverdighet på (intervju).

En annen erkjennelse som partiet gjorde i etterkant av valgnederlaget var at partiets politiske profil var blitt forsømt på bekostning av regjeringssamarbeidet. Enkelte følte at partiet ikke hadde vært synlige nok og ikke klart å vise velgerne at de fikk gjennomslag for Høyres politikk i regjeringen. Det ble pekt på at Høyre ikke hadde klart å bygge opp noen tydelige merkesaker for neste stortingsperiode. Det hadde også vært vanskelig for de tre

---

⁴ Hovedkilden er et intervju med tidligere generalsekretær i Høyre, Trond Hole gjennomført av forsker Rune Karlsen ved Institutt for Statsvitenskap (UiO), men se også Karlsen (2009).

regjeringspartiene å finne ett eller flere større prosjekter som skulle være felles for partiene i den kommende stortingsperioden (Foss 2010: 140; Solberg 2011: 218-220; intervju).

Partileder Erna Solberg slo i sin landsmøtetale i 2006 fast at Høyre måtte snakke ”mindre om milliarder, mer om mennesker” (Solberg 2006). Flere politiske utvalg og partihøringer ble nedsatt i 2006 (se avsnitt 4.2.2). Ifølge flere informanter har ikke Høyres politikk dreid seg mot høyre eller venstre, men utviklingen av politikk har representert en utfylling av Høyres politikk på områder som partiet hadde markert seg lite på tidligere eller hatt liten troverdighet på hos velgerne, som helse og omsorg. Flere av intervjuobjektene mener at Høyres retorikk kan oppfattes som en bevegelse mot sentrum i norsk politikk, men at det egentlig er snakk om en reorientering mot egen ideologi, og at Høyre alltid har vært et konservativt parti som har ligget langt mot sentrum. Et intervjuobjekt uttaler at Høyre utad fronter andre saker enn de ville gjort før, og trekker fram at partiet for eksempel snakker mindre om endringer i arbeidsmiljøloven og mer om viktigheten av å få uføretrygd ut i arbeid når sysselsetting står på den politiske dagsorden. Men informanten understreker videre at Høyre ikke har endret politikken sin på dette feltet (intervju). En satsning på et bredere nedslagsfelt i Høyres politikk er også synliggjort gjennom tittelen på partiets stortingsvalgprogram. I 2005 vedtok Høyres landsmøte partiprogrammet ”Nye Muligheter”, mens partiprogrammet for 2009-2013 heter ”Muligheter for alle” og utgjorde også slagordet for Høyres valgkamp i 2009. Slagordet gir klare assosiasjoner til Arbeiderpartiets slagord fra valgkampen i 2007 og 2009; ”Alle skal med”. Skiftet i strategi er også synliggjort i Erna Solbergs bok om Høyres politikk publisert i 2011 som hadde navnet ”Mennesker, ikke milliarder” (Arbeiderpartiet udatert; Høyre 2005b; Høyre 2009; Solberg 2011).

En annen endring etter 2005 knyttet til diskusjonen om behovet for et bredere Høyre var satsningen på å øke partiets geografiske bredde. En informant mener at partiet ved valget i 2005 ble ansett som et parti som begrenset seg til Oslo vest. Ikke siden 1985 hadde Høyre hatt representanter inne på Stortinget fra alle landets fylker. En rådgiver ble ansatt på Stortinget for å arbeide med Høyres saker i distriktene. Rådgiveren skulle ha ekstra fokus på viktige saker i fylkene hvor Høyre i perioden 2005-2009 ikke var representert (intervju).

Media begynte etter hvert å skrive om Høyres strategi for et utvidet politisk nedslagsfelt. I 2008 gjennomførte Vårt Land en undersøkelse om hvilke tema opposisjonen tok opp i Stortingets spontanspørretime. Konklusjonen var at Høyre fortsatt snakket mest om skatter og avgifter (*Vårt Land* 2008). Men i takt med at Høyre begynte å vokse på meningsmålingene i

2010, skrev flere journalister om det ”nye” Høyre, og hvordan satsningen på en bredere politisk profil nå ble belønnet av velgerne. Vårt Land har pekt på at majoriteten av delegatene som gikk på talerstolen under Høyres landsmøte i 2010 for første gang fokuserte på andre politiske tema enn skatter og avgifter (VG 2010; *Vårt Land* 2010; *Vårt Land* 2011).

Politisk skifte eller ordskifte i Høyre?

Flere av informantene mener at det kanskje kan oppfattes som om at Høyre har beveget seg mot venstre fordi partiet i senere tid har profilert seg på flere saker som tradisjonelt har ”tilhørt” venstresiden i norsk politikk. De understreker likevel at innholdet i politikken fortsatt er tuftet på Høyres konservative ideologi og representerer ingen bevegelse mot venstre. Ingen av informantene svarte altså at de oppfattet at Høyre som parti hadde beveget seg langs høyre-venstreaksen. Basert på dette, i tillegg til mine vurderinger som jeg har redegjort for i forrige avsnitt, har jeg ikke hatt grunn til å tro at informantenes oppfatning av høyre-venstreaksen har vært så avvikende fra hverandre at det har skadet intervjudataenes reliabilitet. Informantenes holdning om at Høyre ikke har endret plassering langs høyre-venstreaksen må imidlertid sees i lys av at informantene kan anse det som uheldig å si at Høyre har flyttet seg til høyre eller venstre i frykt for at partiet skal framstå som vinglete eller populistiske. En måte å kontrollere for dette på er en innholdsanalyse som sammenligner Høyres tidligere og nåværende prinsippprogram og partiprogram. Av ressurs hensyn har jeg ikke gått inn i hvert enkelt politiske saksfelt for å verifisere intervjuobjektene påstander. Siden et slikt datagrunnlag ikke foreligger er det ikke mulig å konkludere ytterligere om hvorvidt Høyre har beveget seg til høyre eller venstre innholdsmessig i partiets politikk.

Endring i prioriteringen av hvilke saker Høyre profilerer kan også representere en endring i politisk innhold i partiet, fordi de sakene som blir debattert og er på dagsorden har høyere sannsynlighet for å bli iverksatt. Fordi Høyre i 2011 har vært i opposisjon i halvannen stortingsperiode med flertallsregjering har partiet mindre innflytelse i norsk politikk, og effekten av endringen i prioriteringen av politiske saker blir derfor langt mindre enn hvis partiet hadde vært et regjeringsparti eller et potensielt støtteparti. Av hensyn til ressurser har jeg ikke hatt mulighet til å samle inn ytterligere datagrunnlag for å kunne konkludere om det har skjedd en omprioritering av politiske saker i Høyre etter valgnederlaget som representerer endring i politisk innhold i partiet. Dette faller også utenfor oppgavens avgrensning jfr. avsnitt 2.7.

Årsakssammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og endring

Samtlige nøkkelinformanter mener arbeidet for et bredere politisk nedslagsfelt for Høyre ikke hadde blitt gjennomført om Høyre hadde gjort et godt valg og kunne fortsatt i regjering etter stortingsvalget i 2005. En informant uttaler blant annet at ”det er veldig få partier som driver selvransaker hvis de vinner valg” (intervju). Men andre drivkrefter for denne endringen blir også trukket fram. En informant peker på at det siden tidlig på 2000-tallet har vært eksempler på en mer sosial profil hos konservative partier, og at blant annet Moderaterna i Sverige og The Conservative Party i Storbritannia er gode eksempler på at en mer sosial utgave av den konservative politikken ”svarer på ett eller annet i tiden” (intervju). Det eksisterer altså sannsynligvis flere årsaker til at Høyre endret strategi for politisk profilering etter valgnederlaget i 2005.

Samspillseffekt mellom partilederskifte og valgnederlag?

Erna Solbergs rolle som partileder trekkes også fram som forklaringsfaktor for hvorfor Høyre valgte en strategi for å få et bredere politisk nedslagsfelt. Solberg ledet arbeidet i programkomitéen opp mot stortingsvalget i 2009. Det er relativt vanlig i norsk politikk at nestlederen i partiet leder dette arbeidet for at partilederen ikke skal overbelastes med arbeidsoppgaver. Begrunnelsen for at Erna Solberg selv ønsket å lede programprosessen var at hun ønsket å være med og ta pulsen i partiorganisasjonen på samtlige politikkområder. Flere av intervjuobjektene trekker fram at det ikke hadde vært gitt at en annen partileder hadde prioritert dette arbeidet like høyt, og at en bredere politisk orientering enn fokus på skatt og skole var naturlig for Erna Solberg sin måte å løse partilederoppgaven på (intervju).

Et ønske om å favne bredere fikk klar aksept i partiorganisasjonen etter valgnederlaget. Som nyvalgt partileder kan det også være at Solberg var mer åpen for nye impulser og måter å drive partiet på, enn en partileder som hadde sittet lengre i vervet ville hatt. Det ser uansett ut til at både valgnederlaget i 2005 og skiftet av partileder i 2004 har fått konsekvenser for partiets politiske strategi etter 2005-valget. Dette samsvarer med det Harmel og Janda (1994) trekker fram; at interne faktorer som partilederskifte kan medvirke til avgrenset endring i politiske partier. Det er imidlertid ingen spor av at partilederskiftet i 2004 var forventet å representere et hamskifte i politisk kurs for Høyre. Tvert i mot beskrives Høyres lederskifte som svært udramatisk, og i oppgavens datagrunnlag har jeg ikke sporet at Solberg lovet partiet noen kursendring da hun tiltrådte som leder i 2004 (Solberg 2004; intervju). Siden det

ikke framstår som at lederskiftet i seg selv hadde stor påvirkning på omlegging av den politiske strategien til Høyre, er det sannsynlig at det eksisterer en samspillseffekt mellom partilederskiftet i 2004 og valgnederlaget i 2005. En samspillseffekt mellom lederskifte og valgnederlag ble også implisert i Harmel et. al (1995). Samspillseffekten som drøftes i Harmel et. al. (1995) har imidlertid partilederskifte som mellomliggende eller avhengig variabel, og valgnederlag som bakenforeliggende variabel, altså en samspillseffekt med annen oppbygging enn hva man kan spore i dette caset. Funnet av en trolig samspillseffekt i denne casestudien gir en god implikasjon på at en samspillseffekt mellom skifte av partileder og valgnederlag kan finne sted, og at det bør undersøkes ytterligere gjennom flere casestudier.

4.2.2 Nye initiativ i Høyres partiorganisasjon etter valget i 2005

Indikator 3: Antall og mangfold av oppgaver som utføres i organisasjonen

I evalueringen av valgkampen hadde det også blitt avdekket en misnøye ute i partiet om at man følte seg utelatt fra beslutningsprosessene. Sentralt i partiet erkjente partiledelsen at man hadde forsømt politikkutvikling i partiorganisasjonen til fordel for å være tilstede i regjeringskvartalene (Foss 2010: 140; Solberg 2011: 218-220; intervju). I etterkant av valgnederlaget i 2005 ble det satt ned flere politiske utvalg for å gjennomgå Høyres politikk på enkelte områder. Dette var ikke et nytt virkemiddel i partiet, tvert i mot hadde det blant annet i 2004 blitt satt ned utvalgene; ”Verdiskapning”, ”Verden”, ”Velferd” og ”Valgfrihet” i tilknytning til programprosessen for Høyres stortingsvalgprogram fra 2005 til 2009 (Hansen 2011).

I 2006 ble det satt i gang en større satsning for å utarbeide partiets partiprogram for neste stortingsperiode ved at man blant annet utvidet programprosessens periode fra to til tre år, og samkjørte prosessen med utarbeiding av partiet prinsippprogram. Bakgrunnen var at man ønsket å sikre en bredere involvering av partiorganisasjonen i politikkutviklingen, og for å berede grunnen for en mer utfyllende Høyre-politikk på sakfelt hvor partiet tradisjonelt hadde markert seg lite og hatt lav troverdighet blant velgerne. I 2006 ble det nedsatt politiske utvalg i partiet på temaene rusomsorg, distriktspolitikk og tiltak for et inkluderende arbeidsliv. I tillegg satte Høyres stortingsgruppe i gang to utredninger; om nordområdene og om innlandet (Høyre 2006c; intervju). Partihøringer i Høyre er diskusjonsnotater som både gir rom for politisk debatt i lokalforeningene og som gir medlemmer og tillitsvalgte mulighet til å

delta i utformingen av partiets praktiske politikk. Tema som ble sendt ut på partihøring var regioner og forvaltningsnivåer, kirke og stat, aktive eldre, eldreomsorg og unge lovbrytere. I tilknytning til programkomitéens arbeid og partiets lokalvalgkamp i 2007 ble det også nedsatt to interne utvalg i Høyre; ”Kvalitet i omsorgen” og ”Kunnskap i skolen”. I forbindelse med programarbeidet ble det også opprettet en egen programblogg på internett for å skape en åpen debatt om Høyres program (Høyre 2007; intervju).

Partiet ønsket også å øke aktiviteten blant partiorganisasjonens aktive medlemmer. I 2007 ansatte partiet en egen kampanjemedarbeider som hadde ansvar for å sikre lokal aktivitet gjennom ulike politiske kampanjer. Målet var at Høyre skulle drive et systematisk kampanjearbeid også i år hvor det ikke var valg, med fokus på grasrotaktivitet som dørbanking. En informant uttaler at; ”det var litt sånn back to basics for Høyre” (intervju). Ifølge en informant var bakgrunnen for dette valget at man så et behov for å drive valgkamp kontinuerlig, ikke kun i valgår. Dette ble også brukt som en strategi for å aktivisere og skolere organisasjonen og dermed drive organisasjonsbygging. En annen stor satsning som ble igangsatt i organisasjonen var medlemsmagasinet ”Muligheter” som flere ganger i året skulle sendes ut til alle partiets medlemmer. Formålet var en ytterligere prioritering av partiets passive medlemmer (intervju; Høyre 2007; Høyre 2008c; Høyre 2009c).

Det har altså forekommet endringer langs indikator 3. De organisatoriske endringene er imidlertid små i et større perspektiv. De representerer i stor grad økt prioritering av gamle ”medisiner”, og ikke innovasjon av partiets gjøren og laden. Et intervjuobjekt beskriver endringene som har skjedd som ”justeringer innenfor de eksisterende rammene” (intervju). Medlemsbladet representerer et nytt initiativ for å ta vare på passive partimedlemmer, men er et kjent innslag i politiske organisasjoner, og i så måte ingen nyskaping. Høyre har tidligere produsert mediene ”Høyres avis” og ”Tidens tegn” som var abonnementsbaserte. Høyres kampanjesatsning, satsningen på et nytt medlemsmagasin, et bredere og lengre arbeid i programkomitéen og økning i antall politiske utvalg representerer en økning i antall oppgaver som utføres i organisasjonen da det ikke har forekommet nedleggelse av noen større aktiviteter som følge av valgnederlaget i 2005 (intervju; Hansen 2011).

Årsakssammenheng med valgnederlaget i 2005

Flere av intervjuobjektene trekker en klar årsakssammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og de endringer fanget opp langs indikator 3. Hvilke endringer informantene trekker fram er

litt variabelt. Det har likevel ikke vært noen uenighet mellom informantene om hvilke endringer som faktisk har funnet sted i partiorganisasjonen. Ulikheter i vektleggingen kan i stor grad spores tilbake til informantenes rolle i organisasjonen, som drøftet i avsnitt 3.2.3. En annen årsak som trekkes fram for økning i antall politiske utvalg i Høyre er behovet for å knytte til seg ressurspersoner selv om partiet ikke er i regjering og disponerer heltidsstillinger som statssekretærer og politiske rådgivere i ulike departement (intervju). Jeg vurderer det likevel slik at det eksisterer en kausalsammenheng mellom endringene fanget opp langs indikator 3 og Høyres valgnederlag i 2005.

4.2.3 Endring av intern maktdistribusjon i partiet og regler for representasjon av ulike grupper internt i partiet

Indikator 4: Endrede autoritetsforhold mellom ulike nivåer og/ eller enheter i organisasjonen

Det har ikke forekommet endrede autoritetsforhold mellom ulike nivåer og/ eller enheter i partiorganisasjonen som følge av valgnederlaget i 2005.

Indikator 5: Endring i hvilken grad ulike former for medlemskap er involvert i beslutningstaking

Det har kun blitt foretatt små endringer i regler for representasjon av ulike grupper i Høyres beslutningsorganer. Ved landsmøtet i 2008 ble representasjonen av medlemmer i Høyres arbeidsutvalg som velges av partiets landsmøte endret fra 1 til 2 representanter (Høyre 2008b; Høyre). I oppgavens datagrunnlag finnes det ingen indikasjon på at endringen har kausalsammenheng med valgnederlaget i 2005. Ett av femten fylkeslag som svarte på min forespørsel hadde gjennomført uravstemninger ved nominasjoner og valg av leder på fylkeslagets årsmøte (se vedlegg 4). Tiltaket ble nevnt i Organisasjons- og strukturutvalget som et grep som burde utredes nærmere, for å engasjere flere i lokalforeninger (Høyre 2007b). Mens et intervjuobjekt trekker fram bruk av uravstemning fram som et resultat av Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling, avviser en representant fra et av de aktuelle fylkeslagene at dette er tilfelle. Fylkessekretæren i Oslo Høyre mener at gjennomføring av uravstemning som for første gang ble gjennomført i 2007 kom på plass som følge av en intern debatt over flere år, startet av fylkespartiets lokallag (Staib 2011). Som nevnt i avsnitt 3.2 kan dette være et eksempel på at informantene har en egeninteresse i å fremheve egen rolle som

initiativtaker for endringene som har blitt gjennomført, dette kan påvirke oppgavens data om uravstemninger i Høyre. Oslo Høyre som gjennomførte sin første rådgivende uravstemning i 2007 gjorde det imidlertid før Organisasjons- og strukturutvalget la fram sin innstilling for partiets landsmøte i 2007 (Høyre 2007e; Staib 2011). Det har vært utfordrende å skaffe en oversikt over samtlige uravstemninger som har vært gjennomført i Høyre siden 2005, men eksempelet viser at Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling først og fremst var et innlegg i debatter som allerede var i gang i Høyre. Jeg vurderer det derfor slik at det ikke har forekommet endring i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 langs indikator 5.

Som nevnt under indikator 3, ble det i 2006 utvidete involveringsmuligheter for Høyres medlemmer i partiprogramprosessen. Det ble også i perioden 2005-2009 nedsatt flere politiske utvalg internt i Høyre enn tidligere. Dette representerer imidlertid ikke en endring av i hvilken grad medlemmene formelt hadde tilgang til forumet, men heller en større satsning på å ta i bruk de eksisterende strukturene.

Indikator 6: Endrede regler for representasjon for ulike grupper i beslutningsorganer

Det har ikke forekommet endring for regler for representasjon for ulike grupper i beslutningsorganer i Høyre som følge av valgnederlaget. Det har forekommet forsøk på endringer av større betydning, hvorav to av disse har hatt støtte i partiets ledelse, men som har blitt stoppet av Høyres landsmøte (intervju; Høyre 2007). Noen av disse forslagene har blitt foreslått av Organisasjons- og strukturutvalget som ble nedsatt som følge av valgnederlaget i 2005 (intervju; Høyre 2007b).

Organisasjons- og strukturutvalget innstilte til Høyres landsmøte i 2007 på at landsmøte i partiet kun skulle avholdes annethvert år, og at antall landsmøtevalgte delegater til sentralstyret som følge av dette skulle økes fra 4 til 10. Forslaget fikk også støtte av partiets ledelse. En vurdering fra et intervjuobjekt om hvorfor landsmøtet i 2007 valgte å stemme ned forslaget er at det rett og slett trenger tid til å modnes innad i partiorganisasjonen, og at det vil få gjennomslag etter hvert. Ifølge et intervjuobjekt ble forslaget nedstemt fordi det var flere i organisasjonen som fryktet økt sentralisering av beslutningsmyndighet i partiet, og at det eksisterte en oppfatning i organisasjonen om at en viktig talerstol i organisasjonen kunne gå tapt. Flere informanter peker på at det ikke var en tilstrekkelig forståelse av at Høyres kommunalkonferanse kunne ivareta organisasjonens behov for møteplass og politisk verksted i år hvor det potensielt ikke ble avholdt landsmøte. Et intervjuobjekt uttaler blant annet at:

Det var nok noen som leste forslaget betydning som mer sentralisering av makt i Høyre. Det var overhodet ikke hensikten med forslaget. (intervju).

Et av intervjuobjektene gir uttrykk for at dette representerer en evig diskusjon i partiet, og at debatten har ikke vært direkte tilknyttet omlegging av Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 (intervju). I referatet fra landsmøte kan man lese en blandet velkomst av forslagene, med ingen klar indikasjon på at andre begrunnelser enn de som ble gjengitt av intervjuobjektene var sentrale (Høyre 2007c; Høyre 2007d).

Sideorganisasjonen Senior Høyres Landsforbund (SHL) har ved landsmøtet i 2009 og 2010 fremmet endringsforslag i Høyres lover som ville gitt sideorganisasjonen økt innflytelse i partiet. I 2009 fremmet SHL forslag om å øke sin representasjon ved Høyres landsmøte fra 5 til 7 delegater, og i 2010 fremmet de forslag om fast representasjon for SHL og Unge Høyre i Høyres valgkomité (Høyre 2009b, Høyre 2010b, Høyre). I sentralstyrets innstilling til forslaget fra 2009 vektlegges det at SHL har vokst i størrelse, og at en økning i antall delegater ved Høyres landsmøte derfor er naturlig (Høyre 2009b). Det er ingenting som tyder på en årsakssammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og endringsforslagene fra SHL.

Indikatorene 4, 5 og 6 representerer samlet, og hver for seg en målestokk for grad av sentralisering av beslutningsmyndighet i organisasjonen og en eventuell forskyvning i interne maktrelasjoner. Det er kun en liten endring fanget opp langs indikator 5. Oppgavens datagrunnlag gir ingen indikasjoner om at det eksisterer kausalsammenheng mellom valgnederlaget i 2005 og endringen fanget opp langs indikator 5. Det er altså ikke fanget opp noen sentralisering av beslutningsmyndighet eller klar forskyvning av interne maktrelasjoner i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 langs disse indikatorene. Det er imidlertid verdt å merke seg at den nye kampanjesatsningen til Høyre omtalt i avsnitt 4.2.2 representerer økt sentralisering i strukturen av partiets organisasjonsarbeid da det styres og koordineres fra partikontoret. Samtidig er ikke denne sentraliseringen entydig da gjennomføringen av kampanjesatsningen i stor grad er tuftet på involvering og aktivitet i Høyres lokalforeninger.

4.2.4 Endring av partiorganisasjonens prioritering og fokus på partimedlemmene

Indikator 7: Endring i barrierer mellom medlemmer og ikke-medlemmer

Høyre har ikke tatt noen initiativer for å lage nye tilbud til ikke-medlemmer av partiet som følge av valgresultatet i 2005. Som tidligere nevnt har partiet lansert et nytt medlemsblad, ”Muligheter”, for å pleie partiets passive medlemmer som sendes ut flere ganger i året. Verken giverordningen H-partner eller Bedriftskanalen som er Høyres nettverk for bedrifter rundt omkring i landet har endret karakter i etterkant av valgnederlaget. Det samme gjelder for sympatisørnettverket, et nyhetsbrev Høyres Hovedorganisasjon sender ut jevnlig til ikke-medlemmer som sympatiserer med partiet (Hansen 2010). Det har likevel vært et økt fokus på både Bedriftskanalen og sympatisørnettverket i etterkant av valget i 2005 for å håndtere utfordringen med færre partimedlemmer de siste tiårene. Dette ble initiert blant annet gjennom Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling (intervju; Høyre 2008c).

Indikator 8: Flere arenaer for diskusjon av partiet for medlemmene

Det har blitt flere arenaer for diskusjon av partiet for medlemmene som følge av valgresultatet i 2005. Opprettelsen av Organisasjons- og strukturutvalget gav en ny arena for de tillitsvalgte til å diskutere veien videre for partiet. At prosessen for utarbeidelse av neste stortingsprogram ble slått sammen med arbeidet med prinsippprogrammet gjorde at programkomitéen ble en arena for diskusjon av partiets politikk og ideologi som hadde en bredere plattform enn en vanlig programkomité og representerer i så måte en ny type arena for debatt internt i Høyre. Forlengelsen av programkomitéens arbeidsperiode fra to til tre år gav økt mulighet for å motta og inkludere innspill fra organisasjonen. Det har også vært en økning av politiske utvalg som har blitt nedsatt etter stortingsvalget i 2005. Kampanjesatsningen har ført til flere arenaer for skolering av kampanjeansvarlige i organisasjonen (Høyre 2009c; intervju).

Indikator 9: Flere kommunikasjonskanaler mellom partiledelse og medlemmer

Som tidligere nevnt ble det opprettet et nytt medlemsmagasin som skulle nå samtlige av Høyres medlemmer. I tillegg ble det satset på en kampanjeansvarlig i hver lokalavdeling, hvilket skapte nye arenaer for skolering og kommunikasjon. Programkomitéen hadde bedre tid til å ta i mot innspill fordi den ble nedsatt tidligere. Det ble også nedsatt flere politiske

utvalg enn tidligere, hvilket skapte flere kommunikasjonskanaler for å komme med innspill til Høyres politikk (Høyre 2008c; intervju).

Det er fanget opp noen endringer gjennom vurderingen av indikatorene 7, 8 og 9. Det kan tyde på at barrieren mellom medlem og ikke-medlem har økt noe i form av en nysatsning fra partiets side for å pleie medlemmene og i form av flere kontaktflater mellom medlemmer, tillitsvalgte og partiledelsen. De eksisterende tilbudene for ikke-medlemmer har forblitt uendret i form, men har opplevd noe økt prioritering etter valget i 2005. Det kan knyttes en årsakssammenheng mellom valget i 2005 og økt prioritering av tiltak for ikke-medlemmer gjennom at ble tilrådet i Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling (intervju; Høyre 2008c: 28). Tiltakene overfor medlemmer og ikke-medlemmer er imidlertid utfordrende å måle opp mot hverandre, både fordi det har vært vanskelig å kartlegge initiativ som ikke har blitt gjennomført fra sentralt hold, og fordi det blant informantene har vært ulik vektlegging av initiativene. Dette kan sannsynligvis spores tilbake til informantenes plassering i partiorganisasjonen, som drøftet i avsnitt 3.2.3. Jeg ønsker derfor ikke å konkludere ytterligere om barrieren har økt eller minsket mellom medlemmer og ikke-medlemmer.

Scarrows (1996) analyse er at partiledelsen vil vektlegge og tilrettelegge for å være en medlemsorganisasjon i den grad de finner medlemmene verdifulle for partiets oppslutning. Funnene i denne oppgaven indikerer at Høyres ledelse mener medlemmene spiller en viktig rolle for partiets oppslutning. Endringene som fanges opp med indikator 8 og 9 viser at det har blitt flere og bredere kanaler for kommunikasjon mellom medlemmer og partiets sentralledd. Dette kommer både fram via tiltak som medlemsmagasinet "Muligheter" og kampanjesatsningen til partiet. Dette gis også uttrykk for blant flere intervjuobjekter som mener at organisasjonsapparatet er en helt avgjørende bestandsdel i kampen om velgerne. Et av intervjuobjektene pekte på at mens journalister i begynnelsen av 2009-valgkampen skrev om hvor dårlig Høyre gjorde det, så visste vedkommende at Høyre hadde et stort kampanjeapparat som bare ventet på og for alvor sette i gang, og at dette gav en klar trygghet selv om det på enkelte meningsmålinger så dårlig ut for partiet. Et intervjuobjekt pekte på at viktigheten av et velfungerende og hardtarbeidende organisasjonsapparat ofte ignoreres av "journalister i Akersgata" som bare er opptatt av hva som foregår i Høyres ledelse og stortingsgruppe. Vedkommende peker videre på at økt satsning på selve partiorganisasjonen likevel har vært en bevisst prioritering fra Høyres side fordi man visste at det har stor

betydning for Høyres velgeroppslutning. Finansiering gjennom medlemskontingenten blir også trukket fram som en viktig årsak til å prioritere partimedlemmene (intervju).

Årsakssammenheng med valgnederlaget i 2005

Både skoleringen gjennom kampanjesatsningen, opprettelsen av medlemsbladet ”Muligheter”, opprettelsen av Organisasjons- og strukturutvalget, satsningen på programarbeidet og økningen i politiske utvalg innad i organisasjonen kan spores tilbake til valgnederlaget i 2005. Flere av intervjuobjektene mener at utvalgene har vært og fortsatt er et ledd i strategien for å skape større bredde i partiets politikk. Men det pekes også på at opprettelsen av flere politiske utvalg er en konsekvens av å havne i opposisjon, hvor utvalg bidrar til at partiet har mulighet til å knytte flere ressurspersoner til partiet fordi antall heltidspolitikere automatisk reduseres når man ikke sitter i regjering. I tillegg skaper utvalgene arenaer hvor Høyre kan utvikle praktisk politikk, slik at partiet står klare til å innta regjeringskontorene igjen (intervju). Det er en klar økning av politiske utvalg i Høyre etter stortingsvalget, årsakssammenhengen kan imidlertid ikke utelukkende knyttes til en reaksjon som følge av valgnederlaget i 2005, men også som følge av at Høyre måtte gjøre endringer når de gikk fra å være et regjeringsparti til et opposisjonsparti etter valget i 2005.

4.2.5 Oppsummering av indikatorer sett i sammenheng med utfall

Ved å bruke indikatortabellen (tabell 4) presentert i kapittel to vil jeg systematisere og analysere datamaterialet innsamlet om endring i Høyre i tabell 5.

Med de valgte indikatorene blir tabell 5 seende slik ut.

Tabell 5. Endring i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005.

<i>Dimensjon for endring</i>	<i>Indikatorer</i>	<i>Faktisk endring</i>
<i>Indikator 1 & 2: Endring i politisk kurs</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Endring i hvilke politiske partier som ansees som aktuelle koalisjonspartnere. - Høyre eller venstredreining i overordnet politisk 	<ul style="list-style-type: none"> - Åpner gradvis fra 2006-2008 for regjeringssamarbeid med Frp. - Strategiskifte for å gi Høyre troverdighet på et bredere saksmessig

	verdiprofil.	nedslagsfelt.
Indikator 3: Nye tiltak og prioriterte aktiviteter	- Endring i antall og mangfoldet av oppgaver som utføres i organisasjonen.	- Økt spesialisering innen kampanjeutvikling og mer fokus på politikkutvikling i partiorganisasjonen. Oppstart av nytt medlemsmagasin.
Indikator 4 & 5: Maktdistribusjon	- Endrede autoritetsforhold mellom ulike nivåer og enheter i organisasjonen. - Endring i hvilken grad ulike former for medlemskap er involvert i beslutningstaking.	- Nei. Kun endring uten kausalsammenheng med valget i 2005.
Indikator 6: Representasjon	- Endrede regler for representasjon for ulike interessegrupper i beslutningsorganer.	Nei.
Indikator 7: Inkludering	- Endring i skillet mellom medlem/ ikke-medlem.	- Nytt tilbud til passive medlemmer ved opprettelse av medlemsmagasin. - Ny kampanjesatsning for aktive partimedlemmer. - Økt prioritering av sympatisørnettverket og Bedriftskanalen.
Indikator 8 & 9: Kontaktpunkter og kommunikasjon	- Flere arenaer for diskusjon av partiet for medlemmene. - Flere	- Flere politiske utvalg, partihøringer og kampanjesatsning har skapt flere arenaer for diskusjon av partiets politikk og flere kanaler for

	kommunikasjonsmidler mellom partiledelse og medlemmer.	kommunikasjon mellom ledelse og medlemmer. - Nytt medlemsmagasin produsert av Høyres Hovedorganisasjon har skapt ny kommunikasjonskanal mellom ledelse og medlemmer.
--	--	---

5 Drøfting og konklusjon

I kapittel 5 har jeg fortsatt drøftingen av de funn som er gjort i kapittel 4. Innledningsvis er en gjennomgang av endringene avdekket i kapittel 4 og videre drøfting av disse, fulgt av en analyse om hvorfor det ikke skjer ytterligere endring i Høyre. Jeg har deretter sett oppgavens funn opp i mot tidligere forskning og drøftet om dette kan gi noen implikasjoner for integrert teori for endringer i partier, presentert i Harmel og Janda (1994), og drøftet endringene i Høyre i lys av partimodellene. Gjennom kapittelet besvares de to underproblemstillingene:

1. Eksterne sjokk kan ventes å føre til en "avgrenset endring", altså endring som skjer brått og ikke inngår i en omforming av hele partisystemet. I hvilken grad kan utviklingen i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 kategoriseres som avgrenset endring?
2. Det er grunn til å vente at rasjonell argumentasjon for endring fungerer som drivkraft for endring i politiske partier, mens institusjonaliseringen i partiet fungerer som bremsekloss. I hvilken grad kan disse to perspektivene forklare utviklingen i Høyre etter valgnederlaget i 2005?

5.1 Endringer i Høyre

De fleste endringene som har funnet sted i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 dreier seg om bevegelser innenfor de eksisterende organisatoriske eller politiske strukturene. Det har imidlertid skjedd en radikal endring i partiets politiske strategi som følge av valgnederlaget. Endringene er oppsummert nedenfor.

Endring i politisk strategi

Høyres vedtak om å inkludere Fremskrittspartiet som ett av de politiske partier de kan sitte i regjering med representerer en tydelig endring i partiets strategi. Etter valget i 2005 gav partiet etter for presset om å åpne for regjeringssamarbeid med Frp, som kom både fra velgerne og fra egne rekker (VG 2005; intervju). Dette var en vanskelig vurdering for Høyre fordi et valg mellom Frp på den ene siden og KrF og Venstre på den andre ville kunne koste partiet både oppslutning og muligheten til å være med i et troverdig regjeringalternativ. Et kompromiss har så langt vært at Høyre uttaler at de vil la det være opp til velgerne å

bestemme hvilket borgelig regjeringsalternativ som skal få høyest oppslutning. Denne endringen kan ikke utelukkende spores tilbake til et eksternt sjokk som følge av valgnederlaget i 2005. At et politisk parti som Høyre stadig tar sine aktuelle regjeringskoalisjoner opp til ny vurdering ettersom velgeroppslutningen endrer seg forårsakes også av flerpartisystemet i Norge.

Arbeidet med å gi Høyre en bredere politisk profil, blant annet på saker hvor partiet tidligere har hatt lav troverdighet blant velgerne representerer en tydelig endring i politisk strategi for partiet. Flere av informantene trekker fram partileder Erna Solberg sin rolle i strategien for å øke Høyres troverdighet i flere saker for å få et bredere politisk nedslagsfelt. Solberg har ledet arbeidet i programkomitéen for Høyres stortingsprogram 2009-2013, en oppgave som vanligvis erverves av partiets nestleder. Denne strategien sto imidlertid ikke på dagsorden i partiet da Solberg overtok som partileder i 2004 (Solberg 2004; intervju). Dette kan tyde på at det har vært en samspillseffekt mellom valgnederlaget i 2005 og Erna Solberg som partileder. Dette er imidlertid ikke en årsakssammenheng som kan spores tilbake til partilederskiftet i seg selv, men må knyttes til hvordan Erna Solberg løser oppgaven som partileder.

Endring i politisk innhold

Politikkutviklingen som har funnet sted i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 representerer en endring i politisk innhold. Oppgavens datagrunnlag er ikke tilstrekkelig til å konkludere om partiet har beveget seg til høyre eller venstre i på ulike politiske saksfelt og definisjonen av politisk innhold er også avgrenset deretter. Det har ikke forekommet en klar vridning til høyre eller venstre i Høyres ideologiske grunnlag. Endringene som har skjedd i Høyres politiske innhold må derfor relativt sett sies å være innenfor de eksisterende ideologiske rammene som forelå før 2005-valget.

Organisatoriske endringer

Internt i partiet har det vært en økt satsning på medlemsorganisasjonen, både som kampanjeapparat, men også som finansiering og legitimering av partiorganisasjonen gjennom opprettelsen av medlemsbladet "Muligheter" for å pleie de passive medlemmene. Gjennom flere forum for skoloring og økning i politiske utvalg i partiet har det også blitt flere forum for kommunikasjon mellom partiets ledelse og dets medlemmer.

Svaret på oppgavens underproblemstilling nummer 1 blir derfor at endringene gjennomført i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 bærer i stor grad preg av å være avgrensede endringer, både fordi de har bakgrunn i en ekstern begivenhet og skjedde relativt sett brått. Endringene bærer heller ikke preg av å være i tråd med en bestemt trend eller retning hvis man bruker partimodellene som målestokk.

5.1.1 Fortolkning av valgresultatet er avgjørende for endring

Veien fra valgnederlag, til erkjennelsen av at partiet hadde vært for snevert fokusert på skatt og skolepolitikk, til prosesser for et bredere politisk nedslagsfelt for Høyre synes logisk og rasjonell. Samtidig påpeker et av intervjuobjektene at det ikke var gitt at resultatet av debatten internt i organisasjonen skulle bli et økt fokus på saker hvor Høyre tidligere hadde hatt lav troverdighet, som helse og omsorg. Intervjuobjektet påpeker at det partiet som stjal flest velgere fra Høyre i 2005 var Fremskrittspartiet, et parti som på flere politiske saksområder lå lengre til høyre enn Høyre. Et intervjuobjekt påpeker at det etter valget var kun en kort evalueringsprosess, og satsningen på en reorientering mot Høyres konservative politikk var ikke gitt etter at den formelle evalueringen var ferdig. Intervjuobjektet viser til at debatten som dominerte i media var hvorvidt Erna Solberg kunne fortsette som partileder. En informant mener at det alltid vil finne sted en slags mytologisering av årsakssammenhenger i etterkant av et slikt valgnederlag, som skapes av oppfatninger internt i partiet kombinert med medias oppfatning av situasjonen. Hvilken fortolkning av historien om hvorfor et parti gjorde et dårlig valg som ender med å bli den rådende i partiet definerer også løsningen og er dermed avgjørende for hvilke tiltak som treffes videre. I dette tilfellet ble løsningen å utvikle en bredere politikk og synliggjøre Høyre på en rekke politiske saker som venstresiden tradisjonelt har hatt sakseierskap til (intervju).

Jeg synes dette er et viktig poeng fordi det belyser mekanismer som er avgjørende for hvordan resultatet blir i etterkant av et eksternt sjokk. Dannelsen av en slik mytologisering kan skje gjennom elementer av erindringsfeil (se avsnitt 3.2) kombinert med et samspill mellom aktører i partiet og bildet som dannes i media. Motivet for mytologisering kan være behovet for et logisk historiebilde både fra medias side og hos partiet selv, og er en mekanisme som bidrar til å forme reaksjonsmønsteret av det eksterne sjokket som følge av et valgnederlag. Internt i partiene kan det ligge et incentiv i å få gehør for egen fortolkning av hvorfor ting blir som de blir, fordi man da også får definere løsningen på problemet. Et

eksempel på dette er da Arbeiderpartiet falt kraftig i oppslutning ved stortingsvalget i 2001. I etterkant ble etter hvert den rådende fortolkningen internt i partiet at Ap hadde tapt velgere fordi at partiet hadde flyttet seg for langt unna LO, og løsningen ble derfor at partiet holdt et sterkt fokus på fagbevegelsen i valgkampen i 2005 (Allern 2010: 273-275). Arbeiderpartiet hadde i forkant av 2001-valget blitt beskyldt for å forflytte seg for langt til høyre og vekk fra fagbevegelsen. Venstresida i partiet var derfor tjent med at det var denne fortolkningen av valgnederlaget som til slutt ble rådende i resten av partiet. Jeg har imidlertid ikke gjort funn som tilsier at det var fraksjoner i Høyre som kjempet gjennom fortolkningen om at Høyre måtte få økt troverdighet på flere politiske saksområder. Dette kan blant annet komme av at det ikke er like tydelige interne fraksjoner i Høyre som i Arbeiderpartiet.

Mytologisering som mekanisme kan bidra til å forme hvordan en partiorganisasjon reagerer etter et eksternt sjokk som valgnederlag. Det behøver med andre ord ikke være graden av sjokk i partiorganisasjonen etter en ekstern hendelse som avgjør hvorvidt og hvordan en partiorganisasjon reagerer med å gjøre betydelige endringer eller ikke, men hvilken historie eller myte som blir rådende i etterkant. For å finne ut om en slik fortolkningsmekanisme er generell for flere partier er det behov for flere komparative casestudier for å sammenligne prosesser i partier i lignende situasjoner. Man kan heller ikke utelukke at graden av et eksternt sjokk også er medvirkende for i hvor stor grad et parti endrer seg, og at avstand mellom forventninger og resultat er en del av denne kausalsammenhengen.

5.2 Hvorfor endres ikke Høyre ytterligere?

5.2.1 Konservering som følge av Høyres grunnsyn

Selv om man kan spore flere endringer i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 har det ikke skjedd en fundamental omlegging av partiet. Den tydeligste endringen denne oppgaven har sporet er et klart skifte i hvilke partier de anser som aktuelle regjeringspartnere og en endret strategi for hvilke politiske saker Høyre skal profilere seg på. Det eksisterer imidlertid ikke spor av endringer i partiets organisasjonsstruktur eller fordeling av beslutningsautoritet mellom partiets ulike beslutningsorganer. Endringer i partiets prioritering av medlemsmasse som er sporet, ligger innenfor de eksisterende rammene til partiorganisasjonen, og endring i politisk innhold ligger innenfor Høyres eksisterende grunnsyn. Dette fører oss tilbake til et

spørsmål allerede drøftet i oppgavens kapittel 2; hva kan være årsaken til at det ikke skjer endringer i politiske partier?

Som drøftet i avsnitt 2.4 er Høyre et parti med høy grad av institusjonalisering, og man kan dermed anta at partiet er resistent mot ekstern påvirkning. Sett gjennom et normativt institusjonelt perspektiv kan det påpekes at en årsak til manglende endring som følge av valgnederlaget i 2005 er at Høyre er et konservativt parti. Partiets ideologi trekkes fram av flere av intervjuobjektene som en av årsakene til at Høyre ikke har endret seg ytterligere etter valgnederlaget. Et intervjuobjekt trekker fram at partiets konservative ideologi nettopp er tuftet på ”å endre for å bevare” (intervju). Samtidig kan også stivhengighet i de eksisterende strukturene skapes ved at en strukturell organisatorisk endring må vedtas av partiets aktive medlemmer. Det er trolig at dette i seg selv forsterker Høyres modell som demokratisk medlemsorganisasjon siden et skritt i motsatt retning måtte medført at medlemmene frivillig måtte ”gi ifra seg” makt til å påvirke partiet.

Skiftet i syn på aktuelle regjeringspartnere og profilering av partiet er imidlertid et skifte som har klangbunn i rasjonell aktør-teori, altså en tilpasning foretatt for at partiet skulle ha mulighet til å øke sin oppslutning og gjenvinne regjeringmakten. Det kan drøftes om hvorvidt denne beslutningen var i tråd med Høyres normer, da partiet historisk sett har hatt et svært turbulent forhold til Fremskrittspartiet etter at Frp bidro til å felle den borgelige Willoch-regjeringen i 1986 og innsette Brundtland-regjeringen (intervju). Det har også vært sådd tvil om at Høyres og Frp sitt verdisyn kan kombineres i en potensiell regjeringkoalisjon. Stortingsrepresentant og tidligere leder i Unge Høyre, Torbjørn Røe Isaksen (2007) uttrykte det i sin artikkel ”When Harry met Preben” på følgende måte:

Det ideologiske Høyre støtes bort av FrP. Men maktpartiet har ikke noe annet alternativ enn å samarbeide. (s. 72).

Endringen som har funnet sted er i så måte et eksempel på at nettopp eksterne sjokk kan få partier til å bryte ut av sitt ”institusjonelle rammeverk”. Høyre har også målbevisst arbeidet både for å skape en bredere politikk og en bredere politisk profil for å skaffe flere Høyre-velgere. Dette er blant annet tilfelle i saker relatert til helse og omsorg. Svaret på oppgavens underproblemstilling nr. 2 blir derfor at mens Downs teori om rasjonell atferd i politiske partier altså får en viss støtte når det kommer til endringer i Høyres politiske strategi og

innhold, gir et institusjonelt perspektiv gir forklaringskraft til hvorfor partiet ikke gjennomført ytterligere organisatoriske endringer som følge av valgnederlaget i 2005.

5.2.2 Om intern oppfatning av Høyres kurs etter valget i 2005

Som vist i avsnitt 4.2 har det forekommet endring langs noen av indikatorene, blant annet viser indikator 1 som vurderer endring av aktuell regjeringskoalisjon tydelig at det har forekommet endring i Høyre. Langs indikator 3, 7, 8 og 9 vises også en tydelig endring, men de finner sted innenfor partiets eksisterende organisasjonsstrukturer. Noe som i den sammenheng er verdt å merke seg er at flere av intervjuobjektene omtaler endringene i partiet som store, unike eller omfattende. Dette er ikke en entydig holdning blant informantene, da en beskriver endringene som mindre justeringer innenfor eksisterende rammer.

En forklaring på det kan være at endringene synes større for intervjuobjekter som har vært inne i gjennomføringsfasen av konkrete, nye tiltak, enn de virker for dem i partiet som har andre roller. Det er mye som tyder på at dette er årsaken til at intervjuobjektene vektlegger enkelte endringers betydning ulikt, da man klart kan spore at noen av informantene i sekretariatet har en tendens til å anse endringer hvor de selv har vært involvert i gjennomføringen av, som mer betydningsfulle enn andre informanter gjør. Den ulike vektleggingen representerer ikke en ulik oppfatning av hvilke endringer som faktisk har forekommet i partiorganisasjonen. En oppfatning om at organisasjonen har endret seg kan føre til at aktører i partiet som ønsker endring anser sine krav som innfridd, på tross av at den reelle endringen er relativt liten. I det tidsrommet intervjuene ble gjennomført, gjorde Høyre det svært godt på meningsmålingene (*NRK 2010; Dagens Næringsliv 2011*). Dette kan også bidra til å gi en styrket oppfatning internt om at partiet har gjennomgått en større endringsprosess. Datamaterialet i oppgaven er imidlertid ikke tilstrekkelig for å gi grunnlag for å konkludere med at det jevnt over blant partiets elite eksisterer en skjev oppfatning av hvor omfattende endringer som har skjedd i partiet kontra faktiske endringer som har blitt gjennomført som følge av valgnederlaget i 2005.

5.2.3 Betydningen av Organisasjons- og strukturutvalget

Etter valgnederlaget i 2005 har det vært debatt hvorvidt det var nødvendig med en mer omfattende endring av Høyres partiorganisasjon enn hva som faktisk endte med å bli utfallet. En slik diskusjon har blant annet funnet sted gjennom arbeidet i Organisasjons- og

strukturutvalget som Høyre nedsatte i 2006 for å evaluere partiorganisasjonen. Såkalte strukturutvalg i Høyre har også blitt nedsatt i 1968 og 1990. Mens utvalget nedsatt i 1968 og 2006 var på bakgrunn av dårlige valgresultat, var utvalget i 1990 nedsatt på bakgrunn av at partiet hadde gått ut av regjering på grunn av EØS-saken og ville bruke anledningen til å se nærmere på hvordan partiet fungerte (Høyre 1991). Det er flere likhetstrekk mellom konklusjonene til disse strukturutvalgene. I rapporten fra 1968 og 2006 pekes det på problemstillingen om at Høyres deltakelse i samarbeidsregjering fører til at partiet blir for svakt profilert, og at dette straffer seg ved valgene. I 1990 og 2006 er det flere forslag som går igjen, både om å endre struktur og om å bedre kontakten mellom de ulike leddene i partiet og viktigheten av å involvere organisasjonen. En av de viktigste forskjellene er imidlertid at mens rapporten i 1968 førte til relativt store omveltninger i struktur, og rapporten fra 1991 påvirket sammensetningen i partiets beslutningsorganer, har ikke 2006-rapporten ført til en strukturell endring i partiorganisasjonen (Sejersted 2003: 394; Høyre 1991; Høyre 2007b). Lignende funn fra tidligere studier av norske partier er gjort i Heidar og Saglie (2002) som registrerer at den interne partidebatten om endring og omstrukturering er større enn de faktiske endringene (Heidar og Saglie 2002: 304).

Organisasjons- og strukturutvalget nedsatt i 2006 foreslo blant annet en satsning på bredere involvering av partiorganisasjonen i politikktutvikling i organisasjonen og en omlegging av skoleringsopplegget (Høyre 2007; Høyre 2007b). Disse to prosessene ble imidlertid startet allerede i løpet av 2006 uavhengig av utvalgets arbeid. Det kan derfor tyde på at Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling, som ble lagt fram for landsmøtet i 2007 i realiteten ble et innlegg i to debatter som allerede var satt i gang som følge av valgnederlaget heller enn startskuddet for nye initiativ og nye debatter om partiets vei videre. Det har vært utfordrende å kartlegge i hvor stor grad nye kommunikasjonsmetoder mellom partiets ledd har blitt implementert slik Organisasjons- og strukturutvalget foreslo. En av årsakene til dette er at flere av forslagene er opp til lokallagene selv å gjennomføre, og ble ikke påtvunget av Høyres Hovedorganisasjon eller Høyres landmøte. Utvalgets forslag om en oppfølgingsrapport noen år etter fremleggelse har heller ikke blitt fulgt opp. Det er ingen av nøkkelinformantene som på eget initiativ trekker fram Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling som en katalysator for endring (Høyre 2007b; intervju). For noen av nøkkelinformantene skyldes dette at de av ulike årsaker mener at de mangler belegg for å svare på spørsmål om utvalget. Organisasjons- og strukturutvalget skriver i sin innstilling til landsmøtet at:

Utvalget har registrert at svært mange tidligere utredninger har blitt produsert de siste tjuefem årene, uten at resultatene er synlige gjennom oppfølgende vedtak i partiets organer. (s. 3).

Dette kan gjenspeile en norm i partiorganisasjonen for å nedsette såkalte strukturutvalg etter et dårlig valgresultat enten av ren vane, eller med et formål om å håndtere og strukturere debatten internt etter eksterne sjokk, heller enn at strukturutvalgets arbeid faktisk skal bidra til endring av partiorganisasjonen. Denne fortolkningen av utvalgets funksjon er imidlertid ikke entydig ut ifra oppgavens datamateriale. Gjennom intervju framkommer det at utvalget anser seg som en betydningsfull aktør, særlig i forbindelse med partiets økte fokus på å involvere partiorganisasjonen i politikktvikling (intervju).

Organisasjons- og strukturutvalget konkluderer også med at strukturell omlegging er mindre viktig, og fremmer få endringsforslag til Høyres lover (se avsnitt 4.1.5). I Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling til Høyres landsmøte står det;

Utvalget vil understreke at man *ikke* tror Høyres utfordringer best adresseres ved å gjøre større endringer i partiets struktur i snever betydning av ordet – populært kalt ”boksologien.” (s 42).

Dette kan igjen komme av at organisasjonsstrukturen (vedtatt i 1970) i all hovedsak fortsatt er gjeldende. Dagens partistruktur var utformet nettopp for å sikre fokus på og profilering av Høyre i tider partiet er med i en sittende regjeringskoalisjon (Sejersted 2003: 401-403).

5.2.4 Andre årsaker til at Høyre ikke har endret seg ytterligere

Det er flere generelle årsaker som også bør inkluderes i diskusjonen om hvorfor Høyre ikke har endret seg ytterligere. For det første gjør statens administrative oppbygning det vanskelig å endre struktur (Heidar og Saglie 2002: 78). Ifølge et intervjuobjekt vurderte partiet å utrede hvordan Høyre kunne omstille seg til regioner på bakgrunn av den rødgrønne regjeringens varslede regionsreform. Da regionsreformen ble avlyst, bidro det til at temaet ble lagt på is i Høyre (intervju). Men dette viser hvor viktig statens administrative oppbygning er når partier skal avveie endring av intern struktur. Statens administrative oppbygning har ikke blitt endret etter 2005, hvilket bidrar til at Høyre ikke har endret seg ytterligere. Et annen generell årsak til manglende endring i politiske partier er at økt inkludering av medlemsmassen i form av direkte demokrati ikke alltid gir mer demokrati i praksis fordi de som organiserer eksempelvis

utvelging av tema for uravstemninger eller reglement for gjennomføring av valget fortsatt sitter med svært mye makt over saksbehandlingen og dagsorden i partiet. I tillegg er det ikke nødvendigvis slik at alle som blir medlem i et politisk parti ønsker å gå inn og delta aktivt i de politiske prosessene som pågår i partiet (Heidar og Saglie 2002: 79). Høyres opprettelse av medlemsmagasinet "Muligheter" er en anerkjennelse av viktigheten av å pleie de mange passive medlemmer i partiorganisasjonen. Det er dermed rimelig å anta at Høyre har gjort en erkjennelse av at det ikke er alle medlemmer som ønsker å gå dypt inn i de politiske prosessene, men kun vil være medlem for å vise sin støtte til partiet.

5.3 Implikasjoner for teori: Integrert teori for endring i partier

Harmel og Jandas (1994) teoretiske grunnlag får støtte gjennom denne oppgavens funn ved at Høyre har gjennomført endringer som følge av valgnederlaget i 2005. Dette samsvarer også delvis med funn i de eksisterende studiene i Harmel et. al. (1995), Müller (1997), Bille (1997) og Burchell (2001). Funn i denne oppgaven støtter også opp om den integrerte teorien for partiendring i Harmel og Janda (1994) og funn i Burchell (2001) om at interne og eksterne faktorer påvirker endring i politiske partier ved at det spores en kausalsammenheng mellom partilederskifte, valgnederlaget og strategi for et bredere politisk nedslagsfelt i Høyre. I motsetning til samspillseffekten mellom lederskifte og valgnederlag som eksemplifiseres i Harmel et. al. (1995), hvor diskusjonen dreier seg om lederskifte som følge av valgnederlag, ser man i oppgavens casestudie at det oppstår en samspillseffekt mellom partilederskifte og valgnederlag hvor partilederskiftet skjer før valgnederlaget.

Det er imidlertid i flere tilfeller vanskelig å gå inn i en sammenligning mellom denne oppgaven og eksisterende forskning. Dette gjelder både Müller (1997) og Bille (1997) fordi casestudiene søker å forklare henholdsvis endring i organisasjonens tilpasning til Tv-ens inntog og årsak til lederskifte, mens mitt fokus er endring som følge av et valgnederlag. Selv om denne oppgaven og de to casestudiene ser på årsaksforhold hvor valgnederlag framheves som en viktig uavhengig variabel, søker altså Müller (1997), Burchell (2001) og Bille (1997) å forklare forekomsten av to fenomener som blant annet har valgnederlag som uavhengig variabel. Denne oppgaven fokuserer på virkningene uavhengig variabel, altså Høyres valgnederlag i 2005. Burchell (2001) sine casestudier er av miljøpartier i Europa. Miljøpartiene er en del av den grønne partifamilien og er et relativt sett nytt tilskudd til

vesteuropeisk politikk. Store deler av de endringene Burchell (2001) identifiserer er såkalte livssyklusendringer, utfordringer som oppstår når partiene vokser og endrer seg for å tilpasse seg veksten og bli mer etablerte og stabile organisasjoner. Høyre er et gammelt parti og er derfor et helt annet sted i sin livssyklus som parti, derfor blir det også vanskelig å sammenligne funn gjort i Buchells (2001) studie, med funn i denne oppgaven. Utover at man kan registrere noe kausalvirkning som følge av valgnederlag i samtlige case, er det derfor vanskelig å trekke videre teoretiske implikasjoner på bakgrunn av funn gjort i denne oppgaven og de tre casestudiene.

5.4 Angående partimodeller og endringer i Høyre

Som nevnt i avsnitt 2.3 beskriver Harmel (2002) avgrensede endringer som endringer forekommer i samme tidsrom ikke behøver å være i tråd med en særskilt trend eller rettes mot samme mål. Denne beskrivelsen stemmer overens med endringene avdekket i oppgaven hvis man tar utgangspunkt i partimodellene som målestokk for en trend eller retning. Som følge av valgnederlaget har Høyre gjennomført flere initiativ som medfører en større prioritering av medlemsorganisasjonen, deriblant et nytt medlemsmagasin som går ut til alle passive Høyre-medlemmer og en kampanjesatsning som innrettes for å få økt aktivitet i partiets lokallag. Dette er tiltak som er typiske kjennetegn for massepartimodellen (se avsnitt 2.2.1). Kampanjesatsningen er derfor utfordrende å plassere i "bås" med en av partimodellene. Høyres kampanjesatsning er et tiltak for økt aktivitet i lokallagene som er koordineres fra Høyres Hovedorganisasjon, og er dermed et uttrykk for en oppfatning om at en aktiv partiorganisasjon har en stor nytteverdi. Dette kjennetegner også massepartimodellen. Samtidig representerer kampanjesatsningen en økt grad av profesjonalisering og sentralisering gjennom bruk av ekspertise ved Høyres hovedkontor. Økt grad av profesjonalisering og sentralisering er trekk som kjennetegner henholdsvis catch all-partiet og kartellpartiet. Det er også klare spor av nettverkspartiet gjennom økt bruk av politiske utvalg i organisasjonen.

En økt satsning på Bedriftskanalen og sympatisørnettverket er tiltak for å fange opp de som sympatiserer med partiet, men som ikke ønsker å bli medlem. En informant knytter dette til valgnederlaget i 2005 fordi det kom i fokus gjennom Organisasjons- og strukturutvalgets innstilling (Høyre 2007b; Høyre 2008c; intervju). Bedriftskanalen og sympatisørnettverket er initiativ som kan kategoriseres inn under kartellpartimodellen. Det er altså både en oppbygging og en nedbygging av barrierene mellom partimedlemmer og ikke-medlemmer.

Endringene som er foretatt bærer altså ikke preg av å være i tråd med en bestemt partimodell. Dette underbygger svaret på underproblemstilling nummer 1 om at endringene gjennomført i Høyre som følge av valgnederlaget i 2005 i stor grad bærer preg av å være avgrensede endringer.

Mangel på endringer i partiets interne maktstruktur gjør at partiet fortsatt har flere trekk fra massepartimodellen. Dette kan forklares gjennom et historisk institusjonelt perspektiv fordi de eksisterende strukturene virker selvforsterkende når de vedvarer over tid. Høyre har beveget seg nærmere mot massepartiet fra og med 1960-tallet og fram til i dag, og det er dermed klare spor av stivhengighet knyttet til Høyres manglende endring i intern maktstruktur.

5.5 Avslutning

Denne oppgaven har handlet om et parti som alt i alt har opplevd få store og dramatiske endringer som følge av det dårligste valgresultatet i partiets historie. Årsaker til at partier kan endre seg svært lite som følge av valgnederlag er en sterk institusjonalisering av partiorganisasjonen, og en rådende fortolkning om årsaken til det dårlige valgresultatet internt i partiet som ikke krever fundamentale endringer av partiet som motsvar. Et historisk institusjonelt perspektiv basert på at partiet over lengre tid har vært en demokratisk oppbygd medlemsorganisasjon som kan ha skapt en stivhengighet i partiet kan også forklare mangel på endring som følge av valgnederlaget. Strukturen kan virke selvforsterkende fordi det er nettopp medlemmene som både avgjør partistrukturen og samtidig nyter godt av medlemsfordelene.

Av de endringene som er funnet i politisk innhold eller i partiorganisasjonen er det i stor grad endringer innenfor eksisterende ideologiske eller organisatoriske strukturer, og flere av tiltakene retter seg mot styrking og satsning på partiorganisasjonen. Videre har det trolig forekommet et samspill mellom valgnederlaget og partilederskiftet i 2004 som har bidratt til endring i Høyre etter 2005. For å kunne fastslå om dette er en årsakssammenheng som er overførbar til andre politiske partier må det gjennomføres ytterligere forskning.

Oppsummert er det tydelig at mens det eksterne sjokket ikke har fått følger for Høyres organisatoriske struktur, har det skjedd tydelige endringer i partiets politiske strategi som følge av valgnederlaget i 2005. Dette kan være en tendens som er overførbar til andre

politiske partier. Både Arbeiderpartiet og de sosialdemokratiske partiene i Danmark og Sverige har i løpet av de ti siste årene for første gang åpnet for å delta i en regjeringskoalisjon i etterkant av svært dårlige valgresultater. Siden partistrukturene til de etablerte politiske partiene er svært like, og har vært rådende siden 1970-tallet kan dette tyde på at eksterne sjokk ikke er tilstrekkelige for å få et parti til å endre på egen partistruktur. Dette kan igjen skyldes at de etablerte partiene i Norge over tid har blitt så institusjonaliserte at partistrukturen er svært resistent mot eksternt press for endring av partiet. For å kunne trekke slutninger om hvorvidt dette funnet er generaliserbart til politiske partier i Norden er det imidlertid behov for videre forskning.

Litteraturliste

Aftenposten (2005). ”- Kommer ikke an på oss. Solberg vil ha stor ikke-sosialistisk koalisjon”, artikkel av Lars Nehru Sand den 13. september.

Allern, Elin H. (2010). *Political parties and interest groups in Norway*. Colchester : ECPR Press.

Andersen, Svein S (2006). ”Aktiv informantintervjuing”, *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* 22; 278-298.

Arbeiderpartiet (udatert). ”Slagord i valgkamper”. <http://arbeiderpartiet.no/Om-AP/Aps-historie/Slagord-i-valgkamper> [Lesedato 28.03.2011].

Bergens tidende (2005). ”Sponheim skiller mellom Hagen og Frp”, artikkel 24. juni.

Bille, Lars (1997). “Leadership change and party change. The case of the danish social democratic party, 1960-95”, *Party politics*, 3:3; 379-390.

Burchell, Jon (2001). “Evolving or conforming? Assessing organizational reform within European green parties”, *West European Politics*, 24:3; 113-134.

Dagbladet (2005). ”Den store nedturen”. Artikkel av Tormod Haugstad og Ingeborg Moe, 13. september.

Dagens Næringsliv (2011). ”Høyre og Fremskrittspartiet foran Arbeiderpartiet”, artikkel den 20. januar. <http://www.dn.no/forsiden/politikkSamfunn/article2064257.ece> [Lesedato: 14.02.2011]

Dagsavisen (2005). ”Høyre skjerner Erna etter katastrofevalg”. Artikkel av Nilas Johnsen, 13. september.

Dagsavisen (2006). ”Stopper lederstrid med oppsigelsesfrist”, artikkel den 13. juni.

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York; Harper & Row Publishers.

Foss, Per-Kristian (2010). *Innenfra*. Oslo: Aschehoug.

George, Alexander L. og Bennett, Andrew (2005). *Case studies and Theory Development in the social sciences*. Cambridge, Massachusetts; MIT Press, London, England.

Gerring, John (2007). *Case Study Research. Principles and practices*. Cambridge University Press, New York.

Hansen, Rune Aale (2010). ”Ang. borgerlig samarbeid.” <E-post fra Rune Aale Hansen, 23.09.2010>

Hansen, Rune Aale (2011). ”Ang masteroppgave om Høyre.” <E-post fra Rune Aale Hansen, 08.02.2011>

Harmel, Robert (2002). "Party Organizational Change: Competing Explanations?", K.R Luther og Müller-Rommel, F. (red.): *Political Parties in the New Europe: Political and Analytical Challenges*, Oxford University Press.

Harmel, Robert og Kenneth Janda (1994). "An Integrated Theory of Party Goals and Party Change", i *Journal of Theoretical Politics* 6; 259-287.

Harmel, Robert, U. Heo, A. Tan, & K. Janda (1995). "Performance, Leadership, Factions and Party Change: An Empirical analysis", *West European Politics* 18; 1-33.

Heidar, Knut og Jo Saglie (2002). *Hva skjer med partiene?* Gyldendal Norsk Forlag.

Høyre (1991). "Høyres landsmøte 1991 Trondheim, 18. - 20. april". Landsmøtedokumenter lagt fram for Høyres landsmøte 18.- 20. april.

Høyre (2005). "Fortsatt fremgang – fire nye år med Høyre i regjering." Resolusjon vedtatt av Høyres landsmøte 6.- 8. mai.

Høyre (2005b). "Nye muligheter. Høyres stortingsvalgprogram 2005-2009". Partiprogram vedtatt på landsmøte 6.- 8. mai.

Høyre (2006). "Resyme nr. 3, fredag 12. mai, kl 15.30 til 16.00". Landsmøtereferat, 12. mai. http://www.hoyre.no/artikler/2006/5/resym_nr_3_fredag_12.mai_kl_15.30-16.00 [Lesedato 14.11.2010]

Høyre (2006b). "Et bredt ikke-sosialistisk samarbeid." Resolusjon vedtatt av Høyres landsmøte 4.-6. mai.

Høyre (2006c). *Høyres håndbok*. Oslo; Høyre.

Høyre (2006d). "Sentralstyrets årsberetning 2005". Lagt fram for Høyres landsmøte 12. – 14. mai.

Høyre (2007). "Sentralstyrets årsberetning". Lagt fram for Høyres landsmøte 4.-6. mai.

Høyre (2007b). "Organisasjons- og strukturutvalgets rapport". Innstilling til landsmøtet 4.- 6. mai. http://www.regjeringen.no/nb/om_regjeringen/tidligere/oversikt/ministerier_regjeringer/nyere_tid/regjeringer/kjell-magne-bondeviks-andre-regjering-20.html?id=438739 [Lesedato 25.11.2010]

Høyre (2007c). "Resyme nr. 23, søndag 6. mai fra kl. 09.00 til kl. 09.30". Landsmøtereferat, 6. mai. <http://www.hoyre.no/artikler/2007/5/resyme23> [Lesedato 31.01.2011]

Høyre (2007d). "Resyme nr. 6, fredag 4. mai fra kl. 17.00 til kl. 17.30". Landsmøtereferat, 4. mai. <http://www.hoyre.no/artikler/2007/5/Resyme6> [Lesedato 31.01.2011]

Høyre (2007e). "Årsmøte i Oslo Høyre". Artikkel av Pia Prestmo, 23. januar. http://www.hoyre.no/www/hoyre_der_du_bor/oslo/arkivartikler/artikler/2007/%C3%85rsm%C3%B8te+i+Oslo+H%C3%B8yre.d25-SwdzS3a.ips [Lesedato 28.03.2011]

Høyre (2008). "Muligheter for alle. Høyres prinsippprogram. Vedtatt på Høyres landsmøte i 2008". Prinsippprogram vedtatt på landsmøte, 25.- til 27. april.

- Høyre (2008b). ”Sak 5 Lovendringer”. Lagt fram for Høyres landsmøte 25.- 27. april.
- Høyre (2008c). ”Sentralstyrets årsberetning 2007”. Lagt fram for Høyres landsmøte, 25. -27. april.
- Høyre (2009). ”Muligheter for alle. Høyres stortingsvalgprogram 2009-2013. Vedtatt av Høyres landsmøte 2009”. Partiprogram vedtatt på landsmøte, 8.- 10. mai.
- Høyre (2009b). ”Sak 5 Lovendringer”. Lagt fram for Høyres landsmøte 8.- 10 mai.
- Høyre (2009c). ”Sentralstyrets årsberetning 2008”. Lagt fram for Høyre landsmøte 8.- 10. mai.
- Høyre (2010). ”Sentralstyrets årsberetning 2009”. Lagt fram for Høyres landsmøte 7.- 9. mai.
- Høyre (2010b). ”Sak 4 Lovendringer”. Lagt fram for Høyres landsmøte 7.- 9. mai.
- Høyre (udatert). ”Høyres lover”, artikkel på Høyres nettside.
http://www.hoyre.no/www/om_hoyre/hoyres_lover/H%C3%B8yres+lover.d25-ThlzK5s.ips
 [Lesedato: 21.02.2011]
- Isaksen, Torbjørn Røe (2007). ”When Harry met Preben”, i *Samtiden* 2007:1. s. 70-79.
- Jupskås, Anders Ravik (2011). ”Re: Ang masteroppgave om Høyre”. <E-post fra Anders Ravik Jupskås, 11.04.2011>
- Kaartvedt, Alf (1984). *Høyres historie 1. Drømmen om borgerlig samling. 1884-1918*. Oslo: J.W. Cappelens forlag A.S.
- Karlsen, Rune (2009). ”På dagsorden. Fattigdom og pensjoner i valgkamp”. Ann-Helén Bay, Axel West Pedersen og Jo Saglie (red.): *Når velferd blir politikk: partier, organisasjoner og opinion*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Katz, Richard S. & Peter Mair (1995): ”Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party”, *Party Politics* 1: 5-28.
- Krouwel, André (2006). ”Party models”, i Richard S. Katz og William Crotty (red.): *Handbook of party politics*. Sage Publications.
- Langholm, Sivert (1997). *Historisk rekonstruksjon og begrunnelse: en innføring i historiestudiet*. 2. utgave. Oslo: Andresen & Butenschøn.
- Müller, Wolfgang C. (1997). ”Inside the black box: A confrontation of party executive behaviour and theories of party organizational change”, *Party Politics* 3:3, 293-313.
- Norsk telegrambyrå* (2005). ”Hagen vil ikke støtte ny Bondevik-regjering”, artikkel 20. juni
- NRK* (2010). ”Ny pers for Høyre”, artikkel av Oddvin Aune og Gaute Zakariassen den 15. september. <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7293854> [Lesedato: 14.02.2011]
- Panbianco, Angelo (1988). *Political parties: Organization and power*, Cambridge studies in modern political economies.

- Peters, Guy B. (1999). *Institutional theory in political science. The new institutionalism*, London & New York; Pinter.
- Sandefjords Blad* (2005). "Vil kaste Erna", artikkel av Jan Eric Møller den 13. september.
- Scarrow, Susan E. (1996). *Parties and their members. Organizing for victory in Britain and Germany*. New York, New York; Oxford University Press.
- Sejersted, Francis (2003) [1984]. *Opposisjon og posisjon. Høyres historie 1945-1981*. 2. utgave. Oslo: Pax forlag.
- Solberg, Erna (2004). "Erna Solbergs landsmøtetale". Takketale til landsmøte, 9. mai. <http://www.hoyre.no/www/presse/pressemeldinger/2004/Erna+Solbergs+landsm%C3%B8tetalen.d25-S2ZHG5H.ips> [Lesedato 28.03.2011]
- Solberg, Erna (2006). "Erna Solbergs landsmøtetale". Leders tale til landsmøte, 12. mai. http://www.hoyre.no/artikler/2006/5/erna_solbergs_landsmotetale [Lesedato 07.02.2011]
- Solberg, Erna (2011). *Mennesker, ikke milliarder*. Oslo: Cappelen Damm.
- Strøm, Kaare & Wolfgang C. Müller (1999). "Political Parties and Hard Choices", i W. Müller og K. Strøm (red.), *Policy, Office or Votes?* Cambridge: Cambridge University Press
- Svåsand, Lars (1994). "Change and adaption in Norwegian Party Organizations", i R. Katz og P. Mair (red.). *How parties organize*. London, New Dehli, California; SAGE Publications
- VG (2005). "Massivt krav om Frp-samarbeid". Artikkel av Aslak Eriksrud, Pål Ertzaas og Marianne Johansen, 12. september.
- VG (2010). "Nå vil hun være Myk Mama". Kommentar av Eirik Mosveen 25. november.
- Vårt land* (2008). "Frp leverer vegg-til-vegg-teppe". Kommentar av Per Anders Hoel 19. juni.
- Vårt land* (2010). "Apparat-Jens mot Erna-mor". Kommentar av Erling Rimehaug 21. desember.
- Vårt land* (2011). "Ekstrem forvandling". Kommentar av Per Anders Hoel 22. februar.
- Aardal, Bernt (2007). "Velgere på evig vandring? Hva skjedde ved stortingsvalget i 2005?", i Bernt Aardal (red.). *Norske velgere. En studie av stortingsvalget i 2005*. N.W. Damm & Søn AS.
- Aardal, Bernt (udatert). "Valgstatistikk" <http://home.online.no/~b-aardal/> [Lesedato 21.03.2011]

Vedlegg 1 Intervjuguide, nøkkelinformant

Politisk orientering

1. Hvilke vurderinger/ evalueringer har partiet gjort de siste fem årene rundt Høyres ideologiske orientering?
2. Vil du si at den ideologiske orienteringen til Høyre har endret seg fra 2005 på et helt overordnet nivå?
3. Hvis ja, kan endringen etter din mening i større eller mindre grad føres tilbake til valgresultatet i 2005?
4. Hvis nei, hva er de etter din mening de viktigste årsakene til at Høyre har stått fast på sin ideologiske orientering?
5. I hvilken grad og eventuelt på hvilken måte har Høyres retorikk endret seg fra 2005 til i dag?
6. Når vil du si at Høyre for første gang åpnet formelt for regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet?
7. Hva var vurderingen bak valget om å åpne for regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet, og hva mener du var avgjørende for at det fantes støtte i partiet for en slik vurdering?

Organisatorisk endring

8. Kan du peke på noen betydelige endringer i hvordan Høyre driver partiorganisasjonen sin fra 2005 til i dag?
9. Hvis nei, hva er de etter din mening de viktigste årsakene til at Høyre har holdt fast ved strukturene i partiorganisasjonen?
10. Har partiet etter din mening endret arbeidsoppgavene som medlemmer, tillitsvalgte eller ansatte i partiet utfører?
11. Har partiet endret beslutningsorganer i forhold til representasjon, beslutningsmyndighet eller nivå i forhold til andre interne beslutningsorganer i Høyre siden 2005?

12. Mener du at noen av disse endringene ble gjennomført helt eller delvis som en reaksjon på valgresultatet i 2005? Dette kan også være endringer som ikke er knyttet til de formelle prosessene tilknyttet valgevalueringen.

13. Hvis nei, hva mener du var årsaken til at disse endringene ble gjennomført i partiorganisasjonen?

Kartlegging av prosesser i etterkant av valget og intensjonen for disse

14. Kan du gi en beskrivelse av hvordan Høyre evaluerer en valgkamp i etterkant av valgdagen; både prosessen, hvem som vanligvis deltar i prosessen og eventuell oppfølging?

15. Hvilken struktur hadde evalueringsprosessen i 2005?

16. Hvilke vurderinger var gjennomgående for den aktuelle evalueringen i 2005?

17. Et av resultatene av valgevalueringen slik jeg leser sakspapirene var struktur – og organisasjonsutvalget. Er det andre prosesser eller måter tilbakemeldingene fra valgevalueringen i 2005 ble fulgt opp på?

Resultatet av prosessene og fokus på omlegging av prosess/rutine

18. Hvilke konkrete momenter som kom fram gjennom evalueringen eller eventuelt andre prosesser knyttet til valget i 2005 førte etter din mening til endringer i partiet?

19. Er det tiltak eller endringer som ble vedtatt å gjennomføre men som enda ikke er iverksatt?

20. Hva er din vurdering av årsaken til at organisasjon og strukturutvalgets endringsforslag om å avholde landsmøte annethvert år og å øke antall Sentralstyredelegater valgt fra landsmøtet ble nedstemt?

21. Er det andre tiltak eller endringer som i kjølvannet av valget i 2005 ble drøftet men ikke implementert?

22. Hva tror du i så fall er bakgrunnen for dette?

Vedlegg 2 Intervjuguide, Organisasjons- og strukturutvalget

1. Hvilke forslag fra struktur- og organisasjonsutvalgets innstilling har blitt gjennomført i Høyre?
2. Ville utvalget blitt satt ned av sentralstyret hvis valgresultatet i 2005 hadde blitt annerledes for Høyre?
3. Er det forslag fra utvalget som fortsatt gjenstår å bli gjennomført (gjelder ikke forslag som har blitt nedstemt)?
4. Oppfattet du at de lovendringsforslagene utvalget foreslo fikk støtte fra partiets ledelse?
5. Hva har etter din vurdering vært utvalgets viktigste bidrag til Høyre?
6. Hvorfor endrer ikke Høyre seg ytterligere etter valget i 2005?

Vedlegg 3 Intervjuobjekter

Mudassar Kapur. Leder for kampanjeavdelingen ved Høyres Hovedorganisasjon (2007- d.d).

Petter Steen jr. Representant for Høyre i bystyret i Haugesund kommune (1987-). Ordfører i Haugesund kommune (2001-). Leder for Organisasjons- og strukturutvalget i Høyre (2006-2007).

Rune Aale Hansen. Programsekretær for Høyres programprosess (2006-2009), fungerende informasjonssjef ved Høyres Hovedorganisasjon (2009 – d.d).

Sigbjørn Aanes. Representant for Høyre i kommunestyret i Hadsel (1999-2003). Valgkamprådgiver i Akershus Høyre (2003). Valgkamprådgiver Nordland Høyre (2005). Vararepresentant til Stortinget (2005 – 2009). Styremedlem i sentralstyret i Unge Høyre (2004-2006). Kommunikasjonssjef i Høyres stortingsgruppe (2010- d.d).

Torbjørn Røe Isaksen. Representant for Høyre i Porsgrunn kommunestyre (1999-2003, 2008-). Vararepresentant for Høyre i Porsgrunn kommunestyre (2007-2008). Vararepresentant for fylkestinget i Telemark (2003-2007). Leder i Unge Høyres Landsforbund (2004-2008). Medlem av Sentralstyret i Høyre fra (2007- d.d). Vararepresentant på Stortinget for Høyre i

Telemark (2005-2009). Stortingsrepresentant for Høyre i Telemark (2009- d.d). Medlem av Arbeidsutvalget i Høyre (2010- d.d).

Vedlegg 4 Spørreundersøkelse om uravstemninger

Hver fylkessekretær i Høyre har fått tilsendt en e-post med følgende spørsmål:

- Har ditt fylkeslag eller en lokalforening i fylkeslaget gjennomført uravstemning siden 2005?
- Hvis ja, kan du kort si noe om bakgrunnen for dette?

I tabell 6 er det satt opp en oversikt over besvarelsene. Det var totalt 15 fylkessekretærer som besvarte henvendelsen min. I Buskerud ble forespørselen videresendt til Trond Helleland (stortingsrepresentant fra fylket) for ytterligere informasjon.

Tabell 6. Spørreundersøkelse om uravstemninger i Høyre

Fylkeslag	Gjennomført uravstemning/ når	Hvilken sak?/ Hvem?	Kilde
Akershus	Ikke gjennomført i år. Ikke ytterligere data tilgjengelig.		Sjånes, Karen (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Karen Sjånes 13.05.2011>
Aust-Agder	Nei.		Harberg, Svein (2011). "Re: Ang masteroppgave om Høyre." <E-post fra Svein Harberg 26.04.2011>
Buskerud	Nei.		Helleland, Trond (2011). "Re: Ang masteroppgave om Høyre." <E-post fra Trond Helleland 13.05.2011>
Finnmark	Nei.		Johansen, Fred (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Fred Johansen 15.04.2011>
Hordaland	Nei.		Hopp, Ole Kristian

			(2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Ole Kristian Hopp 13.05.2011>
Nordland	Nei.		Terentieff, Vanja (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Vanja Terentieff 15.04.2011>
Nord-Trøndelag	Nei.		Hagen, Svein (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Svein Hagen 15.04.2011>
Oppland	Nei.		Bjærtne, Anne (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Anne Bjærtne 11.05.2011>
Oslo	Ja. 2008/ 2010 (rådgivende fram til 2010)	Nominasjon til Stortinget/ bystyret og valg av fylkesleder.	Staib, Geir (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Geir Staib 23.03.2011>
Rogaland	Ja. 2010 (rådgivende)	Nominasjon til fylkestinget.	Ellingsen (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Harald Eide Ellingsen 15.04.2011>
Sør-Trøndelag	Nei.		Utne, Kjetil (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Kjetil Utne 15.04.2011>
Telemark	Nei.		Strand, Ole Espen (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Ole Espen Strand 18.04.2011>

Troms	Ikke fullstendig kartlagt. Men ikke gjennomført på fylkesnivå eller i Tromsø.		Gudmundsen, Kent (2011). "Re: Ang masteroppgave om Høyre." <E-post fra Kent Gudmundsen 19.04.2011>
Vest-Agder	Ikke fullstendig kartlagt. Men ikke gjennomført i Kristiansand lokalforening eller på fylkesnivå.		Andersen, Harald (2011). "Re: Ang. masteroppgave om Høyre." <E-post fra Harald Andersen 13.05.2011>
Østfold	Nei.		Krogstad, Gjermund (2011). "Re: Ang masteroppgave om Høyre." <E-post fra Gjermund Krogstad 20.04.2011>